

Regeringens proposition som innefattar ett meddelande till Riksdagen med anledning av vissa beslut vid den 77 Internationella arbetskonferensen år 1990

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Internationella arbetsorganisationens (ILO) allmänna konferens, den 77 Internationella arbetskonferensen, hölls i Genève 6—27.6.1990. Konferensen antog konventionerna nr 170 och 171 samt rekommendationerna nr 177 och 178 som anknyter till dessa. Vid konferensen antogs också ett protokoll som ändrar konvention nr 89 om kvinnors nattarbete.

Konvention nr 170 och rekommendation nr 177 som anknyter till den gäller användning av kemikalier i arbetet. Syftet med konventionen är att främja arbetarskyddet då kemikalier används. Avsikten är att arbetstagarna skall skyddas för kemikaliernas skadliga verkningar. Detta förbättrar även skyddet av den övriga befolkningen och miljön. Det är viktigt att förekomsten av sjukdomar och skador som förorsakats av kemikalier förebyggs eller minskas. Konventionen har som målsättning att säkra att alla kemikalier bedöms för definiering av farlighetsgrad och att säkra att arbetsgivarna erhåller information av leverantörerna om de kemikalier som används i arbetet. En målsättning är också att arbetstagarna informeras om de kemikalier som finns på arbetsplatsen samt om ändamålsenliga förebyggande åtgärder. Rekommendationen innehåller närmare direktiv om detta.

Finlands gällande nationella lagstiftning motsvarar inte till alla delar de krav som konventionen ställer. Bestämmelserna i konvention nr 170, särskilt vad gäller etikettering och märkning av farliga ämnen, ingår även i de EES-förhandlingar som pågår som bäst. Inom Europeiska Gemenskapen förutsätts för närvarande inte märkning av en ofarlig produkt. Dessutom har den arbetsgrupp som inom ILO

öväverger harmoniseringen av transporter för avsikt att lösa konflikterna mellan de internationella författningarna och bestämmelserna angående transporter och denna konvention. På grund av dessa orsaker föreslås att konventionen inte skall godkännas i detta skede.

Konvention nr 171 och rekommendation nr 178 som anknyter till den gäller nattarbete. Syftet med konventionen är att minska de nackdelar som förorsakas arbetstagaren av nattarbete samt att skydda arbetstagarna. Män och kvinnor ställs i konventionen och rekommendationen i samma ställning vad gäller behovet av skydd. Rekommendationen i anknytning till konventionen innehåller närmare anvisningar i ärendet.

Uppfyllandet av konventionens bestämmelser skulle förutsätta ändringar av vissa detaljer i vår lagstiftning. Dessutom skall den 1990 tillsatta arbetstidslagstiftningskommitténs arbete beaktas. Kommittén skall utreda totalrevideringen av arbetstidslagstiftningen och resultatet av kommitténs arbete kan ha betydelse för ratificeringen av denna konvention. Kommitténs tidsfrist löper ut den 31 december 1992. På grund av dessa orsaker föreslås att denna konvention inte skall godkännas i detta skede.

Vid ändringen av konventionen om kvinnors nattarbete beaktar man den nya konventionen nr 171 samt strävar man efter att göra den nationella tillämpningen av konvention nr 89 flexiblare. Protokollet till konvention nr 89 om kvinnors nattarbete är endast öppet för de stater som har ratificerat eller som samtidigt ratificerar konventionen. Eftersom Finland inte har ratificerat konvention nr 89 föreslås inte att protokollet skall godkännas, utan det skall endast bringas till riksdagens kännedom.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida:		Sida
ALLMÄN MOTIVERING	3	2.2. Konventionens och rekommendationens förhållande till lagstiftningen och praxis i Finland	9
1. Nuläget och konventionernas och rekommendationernas verkningar	3	3. 1990 års protokoll till 1948 års konvention nr 89 om kvinnors nattarbete (ändrad)	10
1.1. Konvention nr 170 och rekommendation nr 177 om säkerhet vid användning av kemikalier i arbetet	3	3.1. Protokollets innehåll	10
1.2. Konvention nr 171 och rekommendation nr 178 om nattarbete samt 1990 års protokoll till 1948 års konvention nr 89 om kvinnors nattarbete (ändrad)	3	3.2. Protokollets förhållande till Finlands lagstiftning och nationella praxis	10
2. Ärendets beredning	3	4. Riksdagsbehandlingen av de konventioner som Internationella arbetskonferensen har antagit ..	10
DETALJMOTIVERING	4	BILAGOR	
1. Konvention nr 170 och rekommendation nr 177 om säkerhet vid användning av kemikalier i arbetet	4	Konvention (nr 170) om säkerhet vid användning av kemikalier i arbetet	12
1.1. Konventionens och rekommendationens innehåll	4	Rekommendation (nr 177) om säkerhet vid användning av kemikalier i arbetet	24
1.2. Konventionens och rekommendationens förhållande till lagstiftningen och praxis i Finland	6	Konvention (nr 171) om nattarbete	36
2. Konvention nr 171 och rekommendation nr 178 om natt arbete	8	Rekommendation (nr 178) om nattarbete	43
2.1. Konventionens och rekommendationens innehåll	8	1990 års protokoll till 1948 års konvention om kvinnors nattarbete (ändrad)	49

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläget och konventionernas och rekommendationernas verkningar

1.1. Konvention nr 170 och rekommendation nr 177 om säkerhet vid användning av kemikalier i arbetet

ILO:s konvention nr 170 gäller säkerhet vid användning av kemikalier i arbetet. Konventionen har som mål att skydda arbetstagarna för kemikalernas skadliga verkningar. I Finland är kemikalielagen (744/89) som trädde i kraft den 1 september 1990, den grundläggande lagen om kemikalier. Även lagen om explosionsfarliga ämnen (263/53), produktsäkerhetslagen (914/86), lagen om skydd i arbete (299/58) och lagen om avfallshantering (673/78) innehåller stadganden om kemikalier. Lagarna inklusive ändringar innebär att vår lagstiftning, särskilt efter det att kemikalielagen stiftats, relativt bra överensstämmer med konventionen och inte innehåller bestämmelser som principiellt strider mot den.

Det finns dock även sådana förpliktelser i konventionen som den finska lagstiftningen inte till alla delar uppfyller. De bestämmelser om "ofarliga kemikalier" som avses i konventionen ingår inte i den finska lagstiftningen. Även förpliktelsen för länder som exporterar kemikalier att informera det mottagande landet om begränsningarna vid användningen av kemikalier saknas i finländsk lagstiftning och praxis.

De frågor som regleras i bestämmelserna i konvention nr 170, särskilt vad gäller märkning av farliga ämnen, omfattas även av de EES-förhandlingar som förs som bäst. Inom Europeiska Gemenskapen förutsätts märkning av en ofarlig produkt för närvarande inte. Dessutom utreds konflikterna mellan konventionen och de internationella transportbestämmelserna inom ILO:s arbetsgrupp.

Konventionen kan således inte godkännas i detta skede.

1.2. Konvention nr 171 och rekommendation nr 178 om nattarbete samt 1990 års protokoll till 1948 års konvention nr 89 om kvinnors nattarbete (ändrad)

ILO:s konvention nr 171 gäller nattarbete. Syftet med konventionen och rekommendationen är att minska de olägenheter som förorsakas arbetstagare av nattarbete samt att skydda arbetstagarna. Den finska lagstiftningen motsvarar i huvuddrag konventionens nivå. En ratificering av konventionen skulle dock förutsätta vissa ändringar på lagstiftningsnivå. Dessutom bör det beaktas att den år 1990 tillsatta arbetstidslagstiftningskommittén har för avsikt att utreda Finlands arbetstidsfrågor i sin helhet. Den tidsfrist som givits kommittén löper ut den 31 december 1992. Resultaten av kommitténs arbete kan även ha betydelse för verkställigheten av denna konvention.

Konvention nr 171 kan således inte godkännas i detta skede.

Finland har inte ratificerat konvention nr 89 om kvinnors nattarbete. Stadgandena om nattarbete har i Finland ändrats så att kvinnor och män försatts i samma ställning vad gäller utförande av nattarbete. Konvention nr 89 och protokollet till den avviker till sin målsättning från de principer som i Finland följs på det område som konventionen reglerar. Därför föreslås att varken konventionen eller protokollet skall godkännas.

2. Ärendets beredning

Konventionerna nr 170 och 171 och rekommendationerna nr 177 och 178 i anknytning till dem har godkänts vid Internationella arbetskonferensen år 1990. I samma sammanhang godkände arbetskonferensen även protokollet

till konvention nr 89 om kvinnors nattarbete. Konventionerna och rekommendationerna behandlades första gången vid den 76 Internationella arbetskonferensen i juni 1989 och dokumenten godkändes slutgiltigt vid den 77 Internationella arbetskonferensen som hölls år 1990.

Konvention nr 170 om säkerhet vid användning av kemikalier godkändes med rösterna 391—0—1 och rekommendation nr 177 i anknötning till den med rösterna 389—0—0.

Konvention nr 171 om nattarbete godkändes med rösterna 348—24—15 och rekommendation nr 178 i anknötning till den med rösterna 341—22—17. Protokollet om ändring av konvention nr 89 om kvinnors nattarbete godkändes med rösterna 323—7—27.

Handels- och industriministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, miljöministeriet, trafikministeriet, finansministeriet, arbetarskyddsstyrelsen, Arbetsgivarnas i Finland Centralförbund, Affärsarbetsgivarnas Centralförbund, Kommunala Arbetsmarknadsverket, Finlands Fackförbunds Centralorganisation samt Tjänstemannaorganisationernas Centralförbund har avgett sina utlåtanden om förutsättningarna för ratificering av konvention nr 170. De som avgett utlåtandena har i allmänhet fäst upp-

märksamhet på att vår lagstiftning inte till alla delar motsvarar konventionen. I utlåtandena har det även konstaterats att det inte finns skäl att ändra lagstiftningen förrän resultatet av förhandlingarna om den Europeiska ekonomiska sfären står klart.

Finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, inrikesministeriet, undervisningsministeriet, trafikministeriet, arbetarskyddsstyrelsen, Arbetsgivarnas i Finland Centralförbund, Affärsarbetsgivarnas Centralförbund, Kommunala Arbetsmarknadsverket, Finlands Fackförbunds Centralorganisation samt Tjänstemannaorganisationernas Centralförbund har avgett utlåtanden om förutsättningarna för ratificering av konvention nr 171.

Vad gäller konventionen om nattarbete har de som avgett utlåtanden konstaterat att Finlands lagstiftning i huvudsak motsvarar konventionens nivå. Ratificeringen av konventionen skulle dock förutsätta vissa ändringar i vår lagstiftning.

Finlands ILO-delegation har behandlat konventionerna och anser att det för närvarande inte finns tillräckliga förutsättningar för ratificering av dem.

DETALJMOTIVERING

1. Konvention nr 170 och rekommendation nr 177 om säkerhet vid användning av kemikalier i arbetet

1.1. Konventionens och rekommendationens innehåll

Konventionens del I innehåller bestämmelser om tillämpning av konventionen och definiering av begrepp. Konventionen är i huvudsak tillämplig på alla områden av arbetsmarknaden där kemikalier används. Behörig myndighet i en medlemsstat kan dock efter samråd med de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna och efter en bedömning av riskerna samt av de skyddsåtgärder som skall vidtas undanta särskilda branscher, företag eller produkter från tillämpningen av konventionen eller vissa bestämmelser i

denna. En förutsättning för detta är att det samlade skydd som ges enligt nationell lagstiftning och praxis i dessa situationer inte är sämre än det som skulle följa av en fullständig tillämpning av konventionens bestämmelser.

Enligt punkt 2 b i artikel 1 skall behörig myndighet i en medlemsstat fastställa särskilda bestämmelser för att skydda konfidentiell information som, om den avslöjades för en konkurrent, skulle kunna skada en arbetsgivares verksamhet. Skyddandet av konfidentiell information får dock inte försätta arbetstagarens hälsa och säkerhet i fara.

Med kemikalier avses kemiska element och föreningar samt blandningar därav, vare sig de är naturliga eller syntetiska. Begreppet farlig kemikalie omfattar varje kemikalie som har klassificerats som farlig enligt artikel 6 eller för vilken det föreligger relevant information som anger att produkten är farlig. Allt arbete som

kan utsätta arbetstagaren för kemikalier lyder under konventionen: framställning, hantering, lagring och transport av kemikalier, destruktion och behandling av kemiska avfallsprodukter, utsläpp av kemikalier i samband med yrkesmässig verksamhet samt underhåll, reparation och rengöring av utrustning och behållare för kemikalier (artikel 2).

Konventionens del II innehåller allmänna principer om tillämpning av konventionen. Varje medlemsstat skall utforma och genomföra en konsekvent politik för säkerhet vid användning av kemikalier i arbetet. Nationella förhållanden och praxis kan beaktas vid utformandet av denna politik och den skall ses över periodiskt. Utformningen, genomförandet och översynen skall ske i samråd med de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna (artiklarna 3 och 4).

Behörig myndighet skall, då det är motiverat av säkerhets- och hälsoskäl, ha befogenhet att förbjuda eller inskränka användningen av vissa farliga kemikalier eller att kräva såväl under rättelse som tillstånd i förväg innan sådana kemikalier används (artikel 5).

Konventionens del III innehåller bestämmelser om klassificeringen av kemikalier och om åtgärder i samband med det. I enlighet med nationella eller internationella standarder skall sådana system och särskilda kriterier upprättas som lämpar sig för klassificering av alla kemikalier beroende på den typ och den grad av fysiska och hälsomässiga risker dessa innebär. Klassificeringssystemen och deras tillämpning skall gradvis utvidgas. När det gäller transport skall dessa krav ta hänsyn till FN:s rekommendationer om transport av farligt gods (artikel 6).

Alla kemikalier skall märkas så att de kan identifieras. Farliga kemikalier skall dessutom etiketteras på ett för arbetstagarna lättförståeligt sätt som ger de viktigaste uppgifterna om klassificering, vilka risker de innebär samt vilka skyddsåtgärder som bör iaktas (artikel 7).

För farliga kemikalier skall säkerhetsföreskrifter med detaljerade, väsentliga uppgifter om deras identitet, leverantör, klassificering, risker, skyddsåtgärder och förfaranden i nödsituationer tillhandahållas arbetsgivare (artikel 8).

Tillverkare, importörer och distributörer av kemikalier skall säkerställa att kemikalierna klassificerats, märkts och etiketterats i enlighet med denna konvention samt att säkerhetsföre-

skrifter för farliga kemikalier utarbetats och tillhandahållits arbetsgivaren. Leverantörer av farliga kemikalier skall säkerställa att även uppdaterade etiketter och säkerhetsföreskrifter tillhandahålls arbetsgivare närhelst ny relevant information om hälsa och säkerhet blir tillgänglig. För att kunna utreda om oklassificerade kemikalier är farliga kemikalier skall leverantören ge tillgänglig information om deras egenskaper för identifiering av kemikalierna (artikel 9).

Konventionens del IV behandlar arbetsgivarens skyldigheter. Arbetsgivaren skall säkerställa att samtliga kemikalier som används i arbetslivet är etiketterade eller märkta samt att säkerhetsföreskrifter har tillhandahållits i enlighet med konventionens bestämmelser. Om kemikalierna inte märkts eller etiketterats eller om säkerhetsföreskrifter inte tillhandahållits skall arbetsgivaren få den relevanta information som förutsatts i konventionen från leverantören eller från andra rimligen tillgängliga källor. Arbetsgivaren får inte heller använda kemikalierna förrän den information som konventionen förutsätter erhållits. Arbetsgivaren skall föra en förteckning över farliga kemikalier som används på arbetsplatsen med hänvisning till lämpliga varuinformationsblad. Denna förteckning skall vara tillgänglig för alla berörda arbetstagare och deras representanter (artikel 10).

Arbetsgivaren skall också säkerställa att innehållet i kemikalier som flyttas anges på sådant sätt att arbetstagaren får kännedom om deras identitet, de risker som är förbundna med användningen av dem samt vilka skyddsåtgärder som skall iaktas (artikel 11).

Arbetsgivaren skall säkerställa att arbetstagarerna inte utsätts för kemikalier utöver de exponeringsgränser som fastställts i enlighet med nationella eller internationella standarder. Arbetsgivaren skall bedöma, övervaka och registrera arbetstagarerna exponering för farliga kemikalier. Uppgifterna om exponering skall finnas tillgängliga för arbetstagarerna och deras representanter (artikel 12).

Konventionen förpliktar arbetsgivarna att på förhand bedöma de risker som är förbundna med de kemikalier som används i arbetslivet. Arbetsgivaren skall skydda arbetstagarerna mot sådana risker bl.a. genom att välja kemikalier och teknologi samt ta i bruk arbetsmetoder och arbetsrutiner som eliminerar eller minimerar risken. Förutom förhandsplanering skall ar-

betsgivaren verkställa tillräcklig teknisk kontroll. Arbetsgivaren skall även vidta tillräckliga arbetshygieniska åtgärder och ge första hjälpen samt vidta åtgärder för att möta nödsituationer (artikel 13).

Farliga kemikalier som inte längre behövs eller rester av sådana skall hanteras eller förstöras i enlighet med nationell lagstiftning och praxis på ett sätt som eliminerar eller minimerar risken för hälsa och säkerhet samt miljön (artikel 14).

Arbetsgivaren skall informera arbetstagarna om de risker som är förbundna med exponering för kemikalier som används på arbetsplatsen samt instruera arbetstagarna om hur de skall erhålla och använda den information som ges på etiketter och varuinformationsblad. Vid behov skall informeringen ske genom skriftliga instruktioner. Arbetstagarna skall utbildas kontinuerligt i de rutiner och förfaranden som skall följas för säkerhet vid användning av kemikalier. Då arbetsgivarna fullgör ovan nämnda åligganden skall de samarbeta så nära som möjligt med arbetstagarna eller deras representanter (artiklarna 15 och 16).

Konventionens del V behandlar arbetstagarnas skyldigheter i anknytning till säkerhet vid användning av kemikalier i arbetet. Arbetstagarna skall samarbeta så nära som möjligt med sina arbetsgivare samt iaktta alla förfaranden och rutiner som främjar säkerheten vid användning av kemikalier i arbetet (artikel 17).

Konventionens del VI behandlar arbetstagarnas och arbetstagarrepresentanternas rättigheter. Arbetstagare skall ha rätt att avlägsna sig från en fara i samband med användning av kemikalier, när de har skälig anledning att tro att det föreligger en överhängande och allvarlig risk för deras hälsa eller säkerhet. Om en dylik situation skall de omedelbart underrätta sin överordnade. Om arbetstagare avlägsnar sig från en fara eller utövar rättigheter som fastställs i konventionen skall de skyddas mot orättmätiga påföljder. Arbetstagare och deras representanter skall ha rätt att få uppgifter om vilka kemikalier de använder i arbetet, om deras farliga egenskaper samt om de försiktighetsåtgärder och den utbildning som de förutsätter. De skall ha rätt att erhålla all sådan information som skall bevaras enligt denna konvention.

Då avslöjandet av uppgifter som kan identifiera en beståndsdel i en kemisk blandning för en konkurrent kan anses skada arbetsgivarens

verksamhet, kan arbetsgivaren, då han lämnar den information som nämns ovan, skydda beståndsdelens identitet på ett sätt som godkänts av behörig myndighet (artikel 18 och artikel 1 punkt 2 b).

Konventionens del VII behandlar exporterande staters ansvar. Om användningen av farliga kemikalier helt eller delvis är förbjuden i arbetet av säkerhets- och hälsoskäl i en exporterande medlemsstat, skall den exporterande medlemsstaten underrätta varje importerande land om detta och orsakerna till förbudet (artikel 19).

De sedvanliga bestämmelserna om ikraftträdande, uppsägning samt om eventuell senare revidering av konventionen ingår i artiklarna 20—27.

Den rekommendation som kompletterar konventionen innehåller närmare anvisningar i frågor som gäller konventionens tillämpningsområde.

1.2. Konventionens och rekommendationens förhållande till lagstiftningen och praxis i Finland

Den lagstiftning som i Finland gäller kemikalier är kemikalielagen (744/89) och kemikalieförordningen (620/90), lagen om explosionsfarliga ämnen (263/53), produktsäkerhetslagen (914/86), lagen om skydd i arbete (299/58), lagen om avfallshantering (673/78) och förordningen om försäljning och förvaring av hälso- och miljöfarliga kemikalier (621/90). Avsikten med kemikalielagen, som är en allmän lag om kemikalier, är att förebygga och hindra hälso- och miljöskador som förorsakas av kemikalier. Med stöd av kemikalielagen har bl.a. stadgats om klassificering, märkning och etikettering, varuinformationsblad och leverantörers skyldigheter gällande kemikalier samt om export av kemikalier som är förbjudna eller kraftigt begränsade i vårt land.

Enligt inledningen till konventionen skall det säkerställas att alla kemikalier utvärderas för att det skall vara möjligt att fastställa vilka risker de utgör. Det är för närvarande, främst på grund av brister i den toxikologiska kunskapen, inte på långt när möjligt att på ett tillförlitligt sätt utvärdera vilka risker som är förknippade med de kemikalier som används. Att samla tillräckligt med information är möj-

ligt enbart genom omfattande internationellt samarbete och inom en relativt lång tidsrymd.

I punkt 2 b i artikel 1 i konventionen konstateras att behörig myndighet i en medlemsstat skall fastställa särskilda bestämmelser för att skydda konfidentiell information som, om den avslöjades för en konkurrent, skulle kunna skada en arbetsgivares verksamhet. Dessa bestämmelser får dock inte försätta arbetstagares hälsa och säkerhet i fara. Enligt 15 § lagen om arbetsavtal får en arbetstagare inte under den tid ett avtalsförhållande består för någon annan yppa arbetsgivarens affärs- och yrkeshemligheter som anförtrotts arbetstagaren eller på annat sätt kommit till dennes kännedom. I 59 § kemikalielagen konstateras att uppgifter inte utan samtycke av den som saken gäller får röjas till enskild fördel. I 5 § lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/73) konstateras dessutom att affärs- eller yrkeshemligheter inte får yppas om inte den, till vars förmån tystnadsplikten stadgats, samtycker till att uppgifterna yppas.

I punkt 4 i artikel 1 i konventionen konstateras att konventionen inte är tillämplig på organismer, men att den är tillämplig på kemikalier som härrör från organismer. Enligt 10 § kemikalielagen avses med kemikalier grundämnen och kemiska föreningar sådana de förekommer i naturen eller industriellt producerade (ämnen), samt blandningar av ett eller flera ämnen (preparat). Definitionen i lagen kan anses omfatta även kemikalier som härrör från organismer.

Enligt artikel 7 i konventionen skall alla kemikalier märkas så att de kan identifieras. Enligt 17 § kemikalielagen skall den som tillverkar, importerar eller överläter en kemikalie se till att de upplysningar, varningspåskrifter och bruksanvisningar som är nödvändiga för säkerheten finns på det emballage i vilket kemikalien överläts. Eftersom kemikalielagen enbart innehåller stadganden om farliga ämnen, uppfyller den i fråga om ofarliga ämnen inte entydigt bestämmelserna i konventionen.

De punkter om påskrifter på emballage för kemikalier som ingår i lagen om skydd i arbete gäller enbart kemikalier som är skadliga för hälsan, inte ofarliga kemikalier. Med stöd av produktsäkerhetslagen har genom förordning (97/87) på motsvarande sätt stadgats om anteckningar på konsumtionsvaror. Enligt för-

ordningen skall åtminstone följande uppgifter lämnas på försäljningshöljat till en konsumtionsvara: benämningen enligt handelssed, namnet på tillverkaren eller den för vilken konsumtionsvaran tillverkats och innehållets mängd. Dessutom krävs i förordningen att det på försäljningshöljat utöver vad som nämnts ovan, om det behövs med tanke på konsumentens hälsa eller ekonomiska trygghet, lämnas bl.a. uppgifter om konsumtionsvarans sammansättning. Om sådana kemikalier som även säljs till konsumenter används i arbetslivet, finns således redan nu i allmänhet de uppgifter som krävs i konventionen antecknade på dem.

Finland har förbundit sig att följa många internationella avtal om transport av farliga ämnen. De internationella författningarna och Finlands nationella författningar om transport av farliga ämnen på vägar, järnvägar, till havs och i luften är:

— ADR-överenskommelsen om internationella vägtransporter (European Agreement concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Road 1985, 1988 och 1990) och RID-föreskrifterna om järnvägstransporter (Internationale Ordnung für die Beförderung gefährlicher Güter mit der Eisenbahn, Bern 1985 och 1990),

— de på ADR-överenskommelsen och RID-föreskrifterna grundade TFÄ-stadgandena och TFÄ-bestämmelserna om inhemska transporter (Trafikministeriets beslut om transport av farliga ämnen på väg, 610/78, och på järnväg 917/90),

— för transport av farliga ämnen på järnväg mellan Finland och Sovjetunionen gäller de bestämmelser om transport av farliga ämnen (SJ 4785/77) som ingår som en bilaga till avtalet om samtrafiken mellan dessa länders järnvägar och

— IMO:s IMDG-kod (International Maritime Dangerous Goods Code samt ICAO-TI-bestämmelserna (Technical Instructions for the Safe Transport of Dangerous Goods by Air) om internationella och nationella sjö- och lufttransporter.

Konventionen och rekommendationen skiljer sig från de internationella transportbestämmelserna i fråga om den klassificering, etikettering och märkning och de säkerhetsföreskrifter som förutsätts i artiklarna 7 och 8. Eftersom transportverksamheten fortgående internationaliseras, är det ändamålsenligt att hålla de nationella transportbestämmelserna så lika de inter-

nationella bestämmelserna som möjligt. Inom ILO håller HCS-arbetsgruppen (Harmonised Classification System, HCS Working Group) som bäst på med att behandla frågan om en harmonisering av transporterna. Arbetsgruppen har även som mål att lösa konflikterna mellan ILO:s konvention och rekommendation om säkerhet vid användning av kemikalier i arbetet och internationella transportstadganden och transportbestämmelser.

Enligt transportbestämmelserna skall transportemballagen förses med en varningsetikett av vilken framgår farans art (bildsymbol) och vanligen också transportklass. Småningom kommer man också att kräva att namnet på det ämne som transporteras skall antecknas på transportförpackningen. Transportförpackningen skall även vara försedd med anteckningar om att den är typgodkänd. Behållare och containrar skall utöver en varningsskylt av vilken framgår farans art dessutom vara försedda med ämnets farokodsnummer, som består av en nummerserie som betecknar den fara kemikalien medför, och ett FN-nummer, som är specifikt för varje kemikalie. Ämnets namn och klass antecknas på fraktsedeln.

Enligt vägtransportbestämmelserna skall i fordonet förutom fraktsedeln finnas skriftliga skyddsanvisningar som gäller det ämne som transporteras. Av anvisningarna skall framgå arten av fara som det ämne som transporteras medför, nödvändiga förebyggande åtgärder och skyddsåtgärder samt åtgärder och första hjälpen vid olycka eller brand (i synnerhet släckningsmetoder) samt då kollin går sönder eller förstörs.

Med tanke på järnvägstransporter har motsvarande uppgifter för varje ämne förts in i ett s.k. VAO-kartotek. Kartoteket finns i loket då tåget transporterar farliga ämnen samt i expeditiionsbyggnaden på bangårdar där sådana ämnen hanteras.

Vår lagstiftning saknar detaljerade stadganden om flera sådana skyldigheter som konventionen förutsätter av arbetsgivaren och som beskrivs i artiklarna 10—16 i konventionen. Fullgörandet av de skyldigheter konventionen ställer förutsätter till dessa delar att mera detaljerade föreskrifter meddelas med stöd av lagen om skydd i arbete.

Artikel 18, som omfattar arbetstagarens rätt att vägra utföra arbete, utgår från arbetstagarens egen riskbedömning, som också är utgångspunkten för 9 c § lagen om skydd i arbete.

Enligt paragrafens 4 mom. är arbetstagaren inte heller skyldig att ersätta den skada som hans vägran kan orsaka, om vägran att utföra arbete har varit motiverad.

Arbetstagarnas och deras representanters rätt till information enligt artikel 18 ingår i arbetarskyddsfullmäktiges rättigheter (Lag om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden, 11 §). Med tanke på en enskild arbetstagarare kan denna rätt härledas från 9 c § lagen om skydd i arbete.

I artikel 19 i konventionen förutsätts att de länder som exporterar farliga ämnen underrättar mottagarländerna om eventuella begränsningar av användningen av kemikalier. Enligt 42 § kemikalielagen är den som till export överläter en kemikalie, vars hantering är förbjuden med stöd av lagens 43 § eller något annat motsvarande stadgande för att skydda hälsan eller miljön, eller vars hantering har begränsats kraftigt, skyldig att anmäla exporten till vatten- och miljöstyrelsen. Däremot stadgar vår lagstiftning inte om någon anmälningsskyldighet för mottagarländerna.

För att konventionen skall kunna träda i kraft i Finland måste lagstiftningen ändras. Det är dock skäl att vänta med lagstiftnings- och ratificeringsåtgärderna tills de pågående EES-förhandlingarna har avslutats. Inom ILO håller dessutom harmoniseringsarbetsgruppen på med att reda ut konflikterna mellan de internationella transportbestämmelserna och konventionen. Av nämnda skäl kan konventionen inte träda i kraft i Finland i detta skede.

2. Konvention nr 171 och rekommendation nr 178 om nattarbete

2.1. Konventionens och rekommendationens innehåll

Enligt konventionens artikel 1 avses med nattarbete sådant arbete som utförs under en period på minst sju sammanhängande timmar, inklusive intervallet från midnatt till kl. 05.00. Perioden skall fastställas av behörig myndighet efter samråd med de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna. Vilket arbete som anses som nattarbete kan

även definieras genom kollektivavtal. Med nattarbetare avses en arbetstagarare med arbete som fordrar att det arbetas på natten ett avsevärt antal timmar utöver en angiven gräns. Denna gräns skall fastställas av behörig myndighet efter samråd med de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna. Även detta begrepp kan fastställas genom kollektivavtal.

I artikel 2 fastställs konventionens tillämpningsområde. Konventionen äger tillämpning på alla arbetstagarare med undantag för dem som är anställda inom jordbruk, boskapsskötsel, fiske, sjöfart och transport på insjöar och floder. Om tillämpningen av konventionen vållar särskilda problem av betydande slag för någon begränsad kategori arbetstagarare kan en sådan kategori helt eller delvis undantas efter att berörda arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer hörts i ärendet. Staten skall meddela ILO vilka särskilda kategorier arbetstagarare som undantagits och orsakerna till dessa undantag. Medlemsstaten skall också beskriva alla de åtgärder som vidtagits i syfte att successivt utsträcka konventionens bestämmelser till berörda arbetstagarare.

Nattarbetets karaktär skall beaktas genom särskilda åtgärder för att skydda nattarbetares hälsa, bistå dem i familjefrågor och sociala frågor och ge möjlighet till yrkesmässigt avancemang. Då arbetstagararna så begär, skall de ha rätt till bl.a. gratis hälsokontroll och första hjälpen. Om en sådan hälsokontroll inte pekar på olämplighet för nattarbete får resultaten inte delges andra utan arbetstagararnas samtycke och får inte användas till skada för dem (artiklarna 3—5).

Arbetstagarare som av hälsoskäl förklarats olämpliga för nattarbete skall då det är praktiskt möjligt överföras till ett liknande jobb som är lämpligt för dem. Om överföring till ett sådant jobb inte är möjligt, skall de erhålla samma förmåner som andra arbetstagarare som inte är i stånd att arbeta eller erhålla arbete. En kvinna som utför nattarbete skall ha möjlighet att övergå till dagarbete, betald moderskapsledighet eller annan betald ledighet om minst 16 veckor, varav minst 8 veckor före den förväntade dagen för nedkomsten. Dessutom skall det finnas möjlighet till tilläggsledighet om medicinska orsaker föreligger (artiklarna 6-7).

Nattarbetets beskaffenhet skall beaktas vid ordnandet av arbetstider, i löner och övriga förmåner. Även lämplig social service skall

tillhandahållas nattarbetare. Övergång till nattarbete skall ske i samråd med arbetstagarrepresentanterna. Bestämmelserna i konventionen kan genomföras genom lagstiftning, kollektivavtal, domstolsbeslut eller på något annat nationellt ändamålsenligt sätt. Om lagstiftningen skall förhandlas med representanter för de berörda arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna (artiklarna 8—11).

De sedvanliga bestämmelserna om ikraftträdande, uppsägning samt om eventuell senare revidering av konventionen ingår i artiklarna 12—19.

I rekommendationen finns närmare bestämmelser än i konventionen om arbets- och vilotider, ersättning för nattarbete, nattarbetets inverkan på hälsan, samhällelig och annan service som ges nattarbetare.

2.2. Konventionens och rekommendationens förhållande till lagstiftningen och praxis i Finland

Enligt konventionen är nattarbete sådant arbete som utförs under en period på minst sju sammanhängande timmar, inklusive intervallet från midnatt till kl. 05.00. I arbetstidslagen (604/46) definieras nattarbete som arbete som utförs mellan kl. 22.00 och kl. 6.00. Nattarbete får utföras endast i de fall som nämns i lagen. Enligt lagen är arbetsgivaren inte skyldig att betala förhöjd lön till arbetstagararna för tillåtet nattarbete. Kollektivavtalen innehåller däremot bestämmelser om tillägg för nattarbete. Också i de speciallagar som gäller arbetstiden, t.ex. i lagen om arbetstiden inom handelsrörelser och kontor (400/78), ingår stadganden om nattarbete.

I konventionens artikel 4 konstateras bl.a. att arbetstagarare som utför nattarbete skall, då de så begär, ha rätt till gratis hälsokontroll med regelbundna intervaller. Enligt 2 § lagen om företagshälsovård (743/78) skall för arbetstagarare i Finland anordnas regelbundna hälsoundersökningar i arbete som medför särskild fara för ohälsa och då det finns motiverat skäl att misstänka att arbetet medför hälsorisker för arbetstagararen. I det statsrådsbeslut som gäller dessa hälsoundersökningar nämns inte nattarbete särskilt som ett sådant arbete som medför särskild fara för ohälsa. Genomförandet av

bestämmelserna i konventionen skulle till dessa delar förutsätta en komplettering av stadgandena.

Enligt konventionens artikel 7 skall det finnas ett alternativ till nattarbete under en period på minst 8 veckor före den förväntade dagen för nedkomsten. Alternativen kan enligt konventionen inbegripa arbete på dagtid, särskilda socialskyddsförmåner eller en förlängning av moderskapsledigheten med motsvarande tid. Enligt ändringen av lagen om arbetsavtal (640/90), som trädde i kraft vid ingången av 1991, kan moderskapsledigheten påbörjas tidigare enligt arbetstagarens prövning. Om moderskapsledigheten påbörjas tidigare innebär detta dock i praktiken att moderskaps- och föräldraledigheten i stället upphör tidigare. Eftersom det alternativ som närmast blir aktuellt hos oss är att moderskapsledigheten påbörjas tidigare och eftersom detta enligt gällande stadganden endast förskjuter ledigheten och inte förlänger den, tycks bestämmelserna i konventionen inte bli uppfyllda till denna del. Möjligheten till ekonomiskt understödd vårdledighet efter moderskaps- och föräldraledigheten tills barnet fyller 3 år inverkar dock på den totala bedömningen av frågan.

Konventionens artikel 8, som gäller ersättning för nattarbete, är så vagt formulerad att den inte förutsätter några ändringar av lagstiftningen, eftersom de arbets- och tjänstekollektivavtal som gäller nattarbete uppfyller de förutsättningar som nämns i artikeln. Visserligen kan arbetstagare i sådana branscher som inte berörs av nämnda avtal bli utan det skydd som artikeln förutsätter.

I konventionens artikel 10 förutsätts att arbetsgivaren innan nattarbete införs skall höra representanter för de berörda arbetstagarna om detaljerna i arbetstidsscheman och sättet att ordna nattarbete. Lagen om samarbete inom företag (725/78) reglerar samarbetsförfarandet. Lagen tillämpas dock endast i företag vars personal i arbetsförhållande normalt uppgår till minst 30 personer. I arbets- och tjänstekollektivavtalen ingår dock bestämmelser om att representanter för arbetstagarna skall höras i de frågor som nämns i artikeln.

Fullgörandet av konventionens bestämmelser förutsätter vissa detaljändringar i vår lagstiftning. Dessutom bör det beaktas att statsrådet 1990 tillsatte en kommitté, som före den 31 december 1992 bl.a. skall reda ut möjligheterna att göra arbetstidsarrangemangen mångsidigare

och mera individuella och att öka arbetstagarernas möjligheter att påverka sin arbetstid utgående från personliga behov samt även reda ut möjligheterna att ingå lokala avtal om arbetstiderna som en del av arbetsmarknadens förhandlingssystem. Resultatet av kommitténs arbete kan också påverka införandet av denna konvention. Av nämnda skäl kan konventionen således inte antas i Finland i detta skede.

3. 1990 års protokoll till 1948 års konvention nr 89 om kvinnors nattarbete (ändrad)

3.1. Protokollet innehåll

Vid ändringen av konvention nr 89 om kvinnors nattarbete beaktar man den nya konventionen nr 171 samt strävar man efter att göra den nationella tillämpningen av konvention nr 89 flexiblare.

3.2. Protokollets förhållande till Finlands lagstiftning och nationella praxis

Protokollet är endast öppet för de stater som har ratificerat eller som samtidigt ratificerar konventionen. Finland har inte ratificerat konvention nr 89 om kvinnors nattarbete. Stadgandena om nattarbete har i Finland ändrats så att kvinnor och män försatts i samma ställning vad gäller utförande av nattarbete. Konvention nr 89 och protokollet till den avviker till sin målsättning från de principer som i Finland följs på det område som konventionen reglerar. Därför föreslås inte att konventionen skall godkännas. Eftersom Finland således inte kan tillträda det protokoll som ändrar konventionen om kvinnors nattarbete, bringas det endast till riksdagens kännedom.

4. Riksdagsbehandlingen av de konventioner som Internationella arbetskonferensen har antagit

Enligt artikel 19 i Internationella arbetsorganisationens grundstadga skall varje medlemsstat inom ett år, av särskilda skäl inom 18 månader, efter den allmänna konferensen föra

de konventioner och rekommendationer som antagits av konferensen till behandling i behörigt statsorgan för lagstiftnings- eller andra åtgärder. I Finland har konventionerna och rekommendationerna därför underställts riksdagen för behandling.

Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med 33 regeringsformen föreslås

att Riksdagen inte i detta skede godkänner Internationella arbetsorganisationens konvention nr 170 om säkerhet vid användning av kemikalier i arbetet, godkänd vid Internationella arbetskonferensen i Genève den 25 juni 1990,

att Riksdagen inte i detta skede godkänner Internationella arbetsorganisationens konvention nr 171 om nattarbete, godkänd vid Internationella arbetskonferensen i Genève den 26 juni 1990, och

att Internationella arbetsorganisatio-

nens rekommendation nr 177 om säkerhet vid användning av kemikalier i arbetet, som godkänts vid Internationella arbetskonferensen i Genève den 25 juni 1990, beaktas i det framtida lagstiftningsarbetet i den mån detta är ändamålsenligt och möjligt, samt

att Internationella arbetsorganisationens rekommendation nr 178 om nattarbete, som godkänts vid Internationella arbetskonferensen i Genève den 26 juni 1990, beaktas i det framtida lagstiftningsarbetet i den mån detta är ändamålsenligt och möjligt,

samt bringas till Riksdagens kännedom

1990 års protokoll till 1948 års konvention om kvinnors nattarbete (ändrad), som godkänts vid Internationella arbetskonferensen i Genève den 26 juni 1991.

Helsingfors den 20 september 1991

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Minister *Ilkka Kanerva*

*(Svensk översättning)**Bilaga 1***KONVENTION****(nr 170)****om säkerhet vid användning av kemikalier i arbetet**

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

som har sammankallats till Genève av styrelsen för internationella arbetsbyrå och samlats där den 6 juni 1990 till sitt sjuttiosjunde möte,

som beaktar tillämpliga internationella konventioner och rekommendationer på arbetslivets område och särskilt 1971 års konvention och rekommendation om bensen, 1974 års konvention och rekommendation om yrkescancer, 1977 års konvention och rekommendation om arbetsmiljön (luftföroreningar, buller och vibrationer), 1981 års konvention och rekommendation om arbetarskydd och arbetsmiljö, 1985 års konvention och rekommendation om företagshälsovård, 1986 års konvention och rekommendation om asbest samt den år 1980 ändrade förteckningen över yrkessjukdomar, fogad till 1964 års konvention om förmåner vid yrkesskada,

som beaktar att skyddet av arbetstagare mot skadliga effekter av kemikalier även bidrar till att skydda allmänheten och miljön,

som beaktar att arbetstagare har behov av och rätt till information om de kemikalier som de använder i arbetslivet,

som anser att det är nödvändigt att förebygga eller minska förekomsten av sjukdomar och skador i arbetslivet som orsakas av kemikalier genom att

a) säkerställa att alla kemikalier utvärderas för att fastställa vilka risker de utgör,

b) utarbeta en ordning som gör det möjligt

CONVENTION**No 170****concernant la sécurité dans l'utilisation des produits chimiques au travail**

La Conférence générale de l'Organisation internationale du Travail,

Convoquée à Genève par le Conseil d'administration du Bureau international du Travail, et s'y étant réunie le 6 juin 1990, en sa soixante-dix-septième session;

Notant les conventions et recommandations internationales du travail pertinentes, en particulier la convention et la recommandation sur le benzène, 1971; la convention et la recommandation sur le cancer professionnel, 1974; la convention et la recommandation sur le milieu de travail (pollution de l'air, bruit et vibrations), 1977; la convention et la recommandation sur la sécurité et la santé des travailleurs, 1981; la convention et la recommandation sur les services de santé au travail, 1985; la convention et la recommandation sur l'amiante, 1986, et la liste des maladies professionnelles, annexée à la convention sur les prestations en cas d'accidents du travail et de maladies professionnelles, 1964, telle qu'elle a été amendée en 1980;

Notant que la protection des travailleurs contre les effets nocifs des produits chimiques renforce aussi la protection du public et de l'environnement;

Notant que l'accès aux informations concernant les produits chimiques utilisés sur leur lieu de travail répond à un besoin et constitue un droit des travailleurs;

Considérant qu'il est essentiel de prévenir les maladies et lésions professionnelles dues aux produits chimiques, ou d'en réduire l'incidence:

a) en s'assurant que tous les produits chimiques font l'objet d'une évaluation pour déterminer les dangers qu'ils présentent;

b) en mettant à la disposition des employeurs

för arbetsgivare att erhålla upplysningar från leverantörer om de kemikalier som används i arbetslivet så att de kan genomföra effektiva program för att skydda arbetstagare mot risker som hänför sig till kemikalier,

c) ge arbetstagare information om de kemikalier som används på deras arbetsplatser och om lämpliga förebyggande åtgärder så att de effektivt kan delta i skyddsprogram,

d) fastställa principer för sådana program för att säkerställa att kemikalier används på ett betryggande sätt,

som tar hänsyn till behovet av samarbete inom det internationella programmet för säkerhet vid användning av kemikalier mellan internationella arbetsorganisationen, Förenta Nationernas miljöprogram och Världshälsoorganisationen samt med Förenta Nationernas livsmedels- och jordbruksorganisation och Förenta Nationernas organisation för industriell utveckling och som samtidigt beaktar de tillämpliga instrument, regler och riktlinjer som dessa organisationer utfärdat,

som har beslutat att anta vissa förslag angående säkerhet vid användning av kemikalier i arbetet, vilken fråga är den femte punkten på mötets dagordning, och

som har beslutat att dessa förslag skall ta formen av en internationell konvention,

antar denna dag, den 25 juni 1990, följande konvention, som kan kallas 1990 års konvention om kemikalier.

DEL I

Tillämpningsområde och definitioner

Artikel 1

1. Denna konvention är tillämplig på alla områden av arbetsmarknaden där kemikalier används.

2. Behörig myndighet i en medlemsstat som ratificerar denna konvention kan, efter samråd med de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna och på grundval av en bedömning av såväl risker som de skyddsåtgärder som skall vidtas,

a) undanta från tillämpningen av konventio-

un système visant à permettre d'obtenir des fournisseurs des informations sur les produits chimiques utilisés au travail afin qu'ils puissent mettre en place des programmes efficaces de protection des travailleurs contre les dangers liés aux produits chimiques,

c) en fournissant aux travailleurs des informations au sujet des produits chimiques utilisés sur leur lieu de travail et des mesures préventives appropriées afin qu'ils puissent participer efficacement aux programmes de protection;

d) en établissant les principes de tels programmes afin d'assurer la sécurité dans l'utilisation des produits chimiques;

Se référant à la nécessité d'une coopération au sein du Programme international sur la sécurité des substances chimiques entre l'Organisation internationale du Travail, le Programme des Nations Unies pour l'environnement, l'Organisation mondiale de la santé, ainsi qu'avec l'Organisation des Nations Unies pour l'alimentation et l'agriculture et l'Organisation des Nations Unies pour le développement industriel et notant les instruments, codes et guides pertinents promulgués par ces organisations;

Après avoir décidé d'adopter diverses propositions relatives à la sécurité dans l'utilisation des substances chimiques au travail, question qui constitue le cinquième point à l'ordre du jour de la session;

Après avoir décidé que ces propositions prendraient la forme d'une convention internationale,

adopte, ce vingt-cinquième jour de juin mil neuf cent quatre-vingt-dix, la convention ci-après, qui sera dénommée Convention sur les produits chimiques, 1990.

PARTIE I

Champ d'application et définitions

Article I

1. La présente convention s'applique à toutes les branches d'activité économique où l'on utilise des produits chimiques.

2. Après consultation des organisations les plus représentatives d'employeurs et de travailleurs intéressés, et sur la base d'une évaluation des dangers en cause ainsi que des mesures de protection à mettre en œuvre, l'autorité compétente d'un Membre qui ratifie la convention:

a) pourra exclure de l'application de la

nen eller vissa bestämmelser i denna, särskilda branscher, företag eller produkter när

- i) speciella problem av väsentlig betydelse uppstår; och
- ii) det samlade skydd som ges enligt nationell lagstiftning och praxis inte är sämre än det som skulle följa av en fullständig tillämpning av konventionens bestämmelser;

b) skall fastställa särskilda bestämmelser för att skydda konfidentiell information som, om den avslöjades för en konkurrent, skulle kunna skada en arbetsgivares verksamhet, förutsatt att arbetstagares hälsa och säkerhet inte därigenom sätts i fara.

3. Denna konvention är inte tillämplig på artiklar som vid normal eller rimligen förutsebar användning inte utsätter arbetstagare för farliga kemikalier.

4. Denna konvention är inte tillämplig på organismer, men är tillämplig på kemikalier som härrör från organismer.

Artikel 2

Vid tillämpningen av denna konvention avses med uttrycket

a) "kemikalier" kemiska element och föreningar samt blandningar därav, vare sig de är naturliga eller syntetiska;

b) "farlig kemikalie" varje kemikalie som har klassificerats som farlig enligt artikel 6 eller för vilken det föreligger relevant information som anger att produkten är farlig;

c) "användning av kemikalier i arbetslivet" varje yrkesmässig verksamhet där en arbetstagare kan utsättas för en kemikalie, innefattande

- i) framställning av kemikalier;
- ii) hantering av kemikalier;
- iii) lagring av kemikalier;
- iv) transport av kemikalier;
- v) destruktion och behandling av kemiska avfallsprodukter;
- vi) utsläpp av kemikalier i samband med yrkesmässig verksamhet;
- vii) underhåll, reparation och rengöring av utrustning och behållare för kemikalier;

d) "områden av arbetsmarknaden" alla de

convention ou de certaines de ses dispositions des branches d'activité économique, des entreprises ou des produits particuliers:

i) lorsque se posent des problèmes particuliers d'une importance suffisante;

ii) lorsque, dans son ensemble, la protection accordée en vertu de la législation et de la pratique nationales n'est pas inférieure à celle qui résulterait de l'application intégrale des dispositions de la convention;

b) devra établir des dispositions spéciales afin de protéger les informations confidentielles dont la divulgation à un concurrent serait de nature à nuire aux activités d'un employeur, pour autant que la sécurité et la santé des travailleurs ne s'en trouvent pas compromises.

3. La convention ne s'applique pas aux articles qui, dans des conditions normales ou raisonnablement prévisibles d'utilisation, n'entraînent pas l'exposition des travailleurs à un produit chimique dangereux.

4. La convention ne s'applique pas aux organismes, mais s'applique aux produits chimiques qui en sont dérivés.

Article 2

Aux fins de la convention:

a) les termes "produits chimiques" s'appliquent aux éléments et composés chimiques, et à leurs mélanges, qu'ils soient naturels ou synthétiques;

b) les termes "produit chimique dangereux" comprennent tout produit chimique ayant été classé comme dangereux conformément à l'article 6, ou au sujet duquel il existe des informations pertinentes indiquant que ce produit est dangereux;

c) les termes "utilisation des produits chimiques au travail" signifient toute activité professionnelle qui pourrait exposer un travailleur à un produit chimique, y compris:

- i) la production des produits chimiques;
- ii) la manipulation des produits chimiques;
- iii) le stockage des produits chimiques;
- iv) le transport des produits chimiques;
- v) l'élimination et le traitement des déchets de produits chimiques;
- vi) l'émission de produits chimiques résultant d'activités professionnelles;
- vii) l'entretien, la réparation et le nettoyage du matériel et des récipients utilisés pour des produits chimiques;

d) les termes, „ branches d'activité économi-

verksamhetsgrenar inom vilka arbetstagare är anställda, innefattande offentlig förvaltning;

e) ”artikel” ett föremål som är tillverkat för att uppnå en viss form eller utformning eller som framstår i sin naturliga form och vars användning i denna form helt eller delvis är beroende av föremålets form eller utformning;

f) ”arbetstagarnas representanter” personer som erkänns som sådana genom nationell lagstiftning eller praxis i enlighet med 1971 års konvention om arbetstagarnas representanter.

DEL II

Allmänna principer

Artikel 3

De mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna som berörs skall rådfrågas om åtgärder som skall vidtas för att ge verkan åt konventionens bestämmelser.

Artikel 4

Varje medlemsstat skall utforma, genomföra och periodiskt se över en konsekvent politik för säkerhet vid användning av kemikalier i arbetslivet, i ljuset av nationella förhållanden och praxis och i samråd med de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna.

Artikel 5

Om det är motiverat av säkerhets- och hälsoskäl, skall behörig myndighet ha befogenhet att förbjuda eller inskränka användningen av vissa farliga kemikalier eller att kräva såväl underrättelse som tillstånd i förväg innan sådana kemikalier används.

DEL III

Klassificering och besläktade åtgärder

Artikel 6

Klassificeringssystem

1. Behörig myndighet eller ett organ som godkänts eller erkänts av behörig myndighet skall, i enlighet med nationella eller internationella standarder, upprätta system och särskilda

que” s’appliquent à toutes les branches dans lesquelles les travailleurs sont employés, y compris la fonction publique;

e) le terme ”article” désigne tout objet fabriqué en vue d’obtenir une certaine forme ou configuration, ou qui se présente sous sa forme naturelle et dont l’utilisation sous lesdites formes est liée en tout ou partie à sa forme ou à sa configuration;

f) les termes ”représentants des travailleurs” désignent des personnes reconnues comme tels par la législation ou la pratique nationales, selon la convention concernant les représentants des travailleurs, 1971.

PARTIE II

Principes généraux

Article 3

Les organisations les plus représentatives d’employeurs et de travailleurs intéressées doivent être consultées sur les mesures à prendre pour donner effet aux dispositions de la convention.

Article 4

A la lumière des conditions et pratiques nationales et en consultation avec les organisations les plus représentatives d’employeurs et de travailleurs, chaque Membre doit élaborer, appliquer et revoir périodiquement une politique cohérente de sécurité dans l’utilisation des produits chimiques au travail.

Article 5

L’autorité compétente doit pouvoir, si cela est justifié par des raisons de sécurité et de santé, interdire ou limiter l’utilisation de certains produits chimiques dangereux, ou exiger une notification ainsi qu’une autorisation préalables à l’utilisation de ces produits.

PARTIE III

Classification et mesures y relatives

Article 6

Systèmes de classification

1. Des systèmes et des critères spécifiques appropriés pour classer tous les produits chimiques, selon le type et le degré de danger physique et pour la santé qui leur sont propres,

kriterier som lämpar sig för klassificering av alla kemikalier beroende på den typ och den grad av fysiska och hälsomässiga risker dessa innebär och för att bedöma relevansen av den information som krävs för att avgöra om en kemikalie är farlig.

2. Farliga egenskaper hos blandningar som består av två eller flera kemikalier kan bestämmas genom en bedömning av de risker som är förbundna med varje beståndsdel i blandningen.

3. När det gäller transport skall dessa system och kriterier ta hänsyn till Förenta Nationernas rekommendationer om transport av farligt gods.

4. Klassificeringssystemen och deras tillämpning skall gradvis utvidgas.

Artikel 7

Etikettering och märkning

1. Alla kemikalier skall märkas så att de kan identifieras.

2. Farliga kemikalier skall dessutom etiketteras på ett för arbetstagarna lättförståeligt sätt som ger de viktigaste uppgifterna om klassificering, vilka risker de innebär samt vilka skyddsåtgärder som bör iakttas.

3. (1) Krav på märkning eller etikettering av kemikalier enligt punkterna 1 och 2 i denna artikel skall fastställas av behörig myndighet eller av ett organ som godkänts eller erkänts av behörig myndighet, i enlighet med nationella eller internationella standarder.

2) När det gäller transport skall dessa krav ta hänsyn till Förenta Nationernas rekommendationer om transport av farligt gods.

Artikel 8

Säkerhetsföreskrifter

1. För farliga kemikalier skall säkerhetsföreskrifter med detaljerade, väsentliga uppgifter om deras identitet, leverantör, klassificering,

et pour déterminer la pertinence des informations requises afin d'établir qu'ils sont dangereux, doivent être institués par l'autorité compétente, ou par un organisme agréé ou reconnu par l'autorité compétente, conformément aux normes nationales ou internationales.

2. Les propriétés dangereuses des mélanges formés de deux produits chimiques ou plus peuvent être déterminées par des méthodes d'évaluation se fondant sur le danger propre à chacun des produits chimiques entrant dans ces mélanges.

3. En ce qui concerne le transport, ces systèmes et critères doivent tenir compte des recommandations des Nations Unies sur le transport des marchandises dangereuses.

4. Les systèmes de classification et leur application doivent être progressivement élargis.

Article 7

Étiquetage et marquage

1. Tous les produits chimiques doivent être marqués de manière à permettre leur identification.

2. Les produits chimiques dangereux doivent, en outre, être étiquetés de manière à fournir les informations essentielles au sujet de leur classification, des dangers qu'ils présentent et des précautions à prendre en matière de sécurité, et l'étiquette doit être facilement compréhensible par les travailleurs.

3. (1) Les prescriptions de marquage ou d'étiquetage des produits chimiques prévues aux paragraphes 1 et 2 du présent article doivent être établies par l'autorité compétente, ou par un organisme agréé ou reconnu par l'autorité compétente, conformément aux normes nationales ou internationales.

(2) En ce qui concerne le transport, ces prescriptions doivent tenir compte des recommandations des Nations Unies sur le transport des marchandises dangereuses.

Article 8

Fiches de données de sécurité

1. Pour les produits chimiques dangereux, des fiches de données de sécurité comportant les informations essentielles détaillées sur l'

risker, skyddsåtgärder och förfaranden i nödsituationer tillhandahållas arbetsgivare.

2. Kriterier för utarbetandet av säkerhetsföreskrifter skall fastställas av behörig myndighet eller av ett organ som godkänts eller erkänts av behörig myndighet, i enlighet med nationella eller internationella standarder.

3. Den kemiska beteckningen eller det allmänt vedertagna namnet som används för att identifiera kemikalien i säkerhetsföreskrifter skall vara desamma som de som används på etiketten.

Artikel 9

Leverantörers ansvar

1. Leverantörer av kemikalier, antingen de är tillverkare, importörer eller distributörer, skall säkerställa att

a) kemikalierna har klassificerats enligt artikel 6 på grundval av kännedom om deras egenskaper och inhämtande av tillgänglig information eller på grundval av en bedömning i enlighet med punkt 3 nedan;

b) kemikalierna är märkta så att de kan identifieras i enlighet med artikel 7, punkt 1;

c) farliga kemikalier som de levererar är etiketterade i enlighet med artikel 7, punkt 2;

d) säkerhetsföreskrifter utarbetas för sådana farliga kemikalier i enlighet med artikel 8, punkt 1 och tillhandahålls arbetsgivare.

2. Leverantörer av farliga kemikalier skall säkerställa att, närhelst ny relevant information om hälsa och säkerhet blir tillgänglig, etiketter och säkerhetsföreskrifter uppdateras och tillhandahålls arbetsgivare på ett sätt som är i överensstämmelse med nationell lagstiftning och praxis.

3. Leverantörer av kemikalier som ännu inte har klassificerats enligt artikel 6 skall identifiera de kemikalier som levereras och bedöma egenskaperna hos dessa kemikalier på grundval av inhämtad tillgänglig information för att bestämma huruvida de är farliga kemikalier.

identification de ces produits, leur fournisseur, leur classification, les dangers qu'ils présentent, les précautions de sécurité et les procédures d'urgence doivent être fournies aux employeurs.

2. Les critères applicables à la préparation des fiches de données de sécurité doivent être établis par l'autorité compétente, ou par un organisme agréé ou reconnu par l'autorité compétente, conformément aux normes nationales ou internationales.

3. La dénomination chimique ou usuelle utilisée pour identifier le produit chimique sur la fiche de données de sécurité doit être la même que celle utilisée sur l'étiquette.

Article 9

Responsabilités des fournisseurs

1. Tout fournisseur de produits chimiques, qu'il s'agisse d'un fabricant, d'un importateur ou d'un distributeur, doit s'assurer que:

a) lesdits produits sont classés conformément à l'article 6, sur la base des connaissances relatives à leurs propriétés et d'une recherche des informations disponibles, ou évalués conformément au paragraphe 3 ci-dessous;

b) ces produits sont marqués de manière à permettre leur identification conformément à l'article 7, paragraphe 1;

c) les produits chimiques dangereux sont étiquetés conformément à l'article 7, paragraphe 2;

d) des fiches de données de sécurité sont préparées pour les produits chimiques dangereux et sont fournies aux employeurs, conformément à l'article 8, paragraphe 1.

2. Tout fournisseur de produits chimiques dangereux doit s'assurer que des étiquettes et des fiches de données de sécurité révisées sont préparées et fournies aux employeurs, selon une méthode conforme à la législation et à la pratique nationales, chaque fois que de nouvelles informations pertinentes pour la sécurité et la santé sont disponibles.

3. Tout fournisseur de produits chimiques qui n'ont pas déjà été classés conformément à l'article 6 doit identifier les produits chimiques qu'il fournit et évaluer leurs propriétés sur la base des informations disponibles afin de déterminer s'il s'agit de produits chimiques dangereux.

DEL IV

Arbetsgivares ansvar

Artikel 10

Identifiering

1. Arbetsgivare skall säkerställa att samtliga kemikalier som används i arbetslivet är etiketterade eller märkta enligt artikel 7 samt att säkerhetsföreskrifter har tillhandahållits enligt artikel 8 och finns tillgängliga för arbetstagare och deras representanter.

2. Arbetsgivare som mottar kemikalier som inte har etiketterats eller märkts enligt artikel 7 eller för vilka det inte tillhandahållits säkerhetsföreskrifter enligt artikel 8 skall få den relevanta informationen från leverantören eller från andra rimligen tillgängliga källor och får inte använda kemikalierna förrän sådan information erhållits.

3. Arbetsgivare skall säkerställa att endast kemikalier används som är klassificerade enligt artikel 6 eller identifierade och bedömda enligt artikel 9, punkt 3 samt etiketterade eller märkta enligt artikel 7 och att nödvändiga försiktighetsåtgärder vidtas när de används.

4. Arbetsgivare skall föra en förteckning över farliga kemikalier som används på arbetsplatsen med hänvisning till lämpliga säkerhetsföreskrifter. Denna förteckning skall vara tillgänglig för alla berörda arbetstagare och deras representanter.

Artikel 11

Överföring av kemikalier

Arbetsgivare skall säkerställa att, när kemikalier överförs till andra behållare eller annan utrustning, innehållet anges på sådant sätt att arbetstagare får kännedom om deras identitet, de risker som är förbundna med användningen av dem samt vilka skyddsåtgärder som skall iakttas.

Artikel 12

Exponering

Arbetsgivare skall

a) säkerställa att arbetstagare inte utsätts för

PARTIE IV

Responsabilités des employers

Article 10

Identification

1. Les employeurs doivent s'assurer que tous les produits chimiques utilisés au travail sont étiquetés ou marqués comme prévu à l'article 7 et que les fiches de données de sécurité ont été fournies comme prévu à l'article 8 et sont mises à la disposition des travailleurs et de leurs représentants.

2. Lorsque les employeurs reçoivent des produits chimiques qui n'ont pas été étiquetés ou marqués comme prévu à l'article 7, ou pour lesquels les fiches de données de sécurité n'ont pas été fournies comme prévu à l'article 8, ils doivent se procurer les informations pertinentes auprès du fournisseur ou de toute autre source raisonnablement accessible, et ne doivent pas utiliser ces produits chimiques avant d'avoir obtenu lesdites informations.

3. Les employeurs doivent s'assurer que seuls les produits classés conformément à l'article 6 ou identifiés et évalués conformément à l'article 9, paragraphe 3, et étiquetés ou marqués conformément à l'article 7 sont utilisés, et que toutes précautions nécessaires sont prises lors de leur utilisation.

4. Les employeurs doivent tenir un fichier des produits chimiques dangereux utilisés sur le lieu de travail renvoyant aux fiches de données de sécurité appropriées. Ce fichier doit être accessible à tous les travailleurs concernés et à leurs représentants.

Article 11

Transfert des produits chimiques

Les employeurs doivent s'assurer que, lorsque des produits chimiques sont transférés dans d'autres récipients ou appareillages, le contenu en est indiqué de manière à informer les travailleurs de l'identification de ces produits chimiques, des dangers que comporte leur utilisation et de toutes précautions à prendre pour la sécurité.

Article 12

Exposition

Les employeurs doivent:

a) faire en sorte que les travailleurs ne soient

kemikalier utöver de exponeringsgränser eller andra exponeringskriterier för utvärdering och kontroll av arbetsmiljön som fastställts av behörig myndighet eller ett av den behöriga myndigheten godkänt eller erkänt organ, i enlighet med nationella eller internationella standarder;

b) bedöma i vilken utsträckning arbetstagare utsätts för farliga kemikalier;

c) övervaka och registrera arbetstagares exponering för farliga kemikalier när detta är nödvändigt för att skydda deras hälsa och säkerhet eller föreskrivs av behörig myndighet;

d) säkerställa att register angående övervakningen av arbetsmiljön och exponeringen av arbetstagare som hanterar farliga kemikalier bevaras under en av behörig myndighet föreskriven period och finns tillgängliga för arbetslagarna och deras representanter.

Artikel 13

Driftskontroll

1. Arbetsgivare skall göra en bedömning av de risker som är förbundna med användning av kemikalier i arbetslivet och skydda arbetstagare mot sådana risker med lämpliga medel som t.ex.

a) val av kemikalier som eliminerar eller minimerar risken;

b) val av teknologi som eliminerar eller minimerar risken;

c) användning av ändamålsenliga tekniska skyddsåtgärder;

d) införande av arbetsmetoder och -rutiner som eliminerar eller minimerar risken;

e) införande av lämpliga arbetshygieniska åtgärder;

f) då ovannämnda åtgärder är otillräckliga, tillhandahållande och lämpligt underhåll av personlig skyddsutrustning och personliga skyddskläder utan kostnader för arbetstagaren samt genomförande av åtgärder för att säkerställa att utrustningen och skyddskläderna används.

2. Arbetsgivare skall

a) begränsa exponering för farliga kemikalier för att skydda arbetstagares hälsa och säkerhet;

b) tillhandha hålla första hjälpen;

c) vidta åtgärder för att möta nödsituationer.

pas exposés aux produits chimiques au-delà des limites d'exposition ou des autres critères d'exposition pour l'évaluation et le contrôle du milieu de travail établis par l'autorité compétente, ou par un organisme approuvé ou reconnu par l'autorité compétente, conformément aux normes nationales ou internationales;

b) évaluer l'exposition des travailleurs aux produits chimiques dangereux;

c) surveiller et enregistrer l'exposition des travailleurs aux produits chimiques dangereux lorsque cela est nécessaire, pour assurer leur sécurité et protéger leur santé ou si l'autorité compétente le prescrit;

d) s'assurer que les données relatives à la surveillance du milieu de travail et de l'exposition des travailleurs qui utilisent des produits chimiques dangereux sont conservées pendant une période prescrite par l'autorité compétente, et qu'elles sont accessibles auxdits travailleurs et à leurs représentants.

Article 13

Contrôle opérationnel

1. Les employeurs doivent évaluer les risques résultant de l'utilisation des produits chimiques au travail et doivent assurer la protection des travailleurs contre de tels risques en recourant aux moyens appropriés, et notamment:

a) en choisissant des produits chimiques qui éliminent ou réduisent les risques au minimum;

b) en choisissant des techniques qui éliminent ou réduisent les risques au minimum;

c) en appliquant des mesures adéquates de prévention technique;

d) en adoptant des systèmes et pratiques de travail qui éliminent ou réduisent les risques au minimum;

e) en adoptant des mesures adéquates d'hygiène du travail;

f) lorsque les mesures précitées ne suffisent pas, en distribuant et en entretenant convenablement, sans frais pour les travailleurs, un équipement et des vêtements de protection individuelle et en veillant à leur utilisation.

2. Les employeurs doivent:

a) limiter l'exposition aux produits chimiques dangereux de manière à protéger la sécurité et la santé des travailleurs;

b) fournir les premiers secours;

c) prendre des dispositions pour faire face aux urgences.

Artikel 14

Destruktion

Farliga kemikalier som inte längre behövs och behållare som har tömts, men som kan innehålla rester av farliga kemikalier, skall hanteras eller destrueras i enlighet med nationell lagstiftning och praxis på ett sätt som eliminerar eller minimerar risken för hälsa och säkerhet samt miljön.

Artikel 15

Information och utbildning

Arbetsgivare skall

- a) informera arbetstagarna om de risker som är förbundna med exponering för kemikalier som används på arbetsplatsen;
- b) instruera arbetstagarna om hur de skall erhålla och använda den information som ges på etiketter och i säkerhetsföreskrifter;
- c) använda säkerhetsföreskrifter samt information som speciellt gäller för arbetsplatsen som grund för att utarbeta instruktioner för arbetstagarna, vilka bör vara skriftliga om så är lämpligt;
- d) utbilda arbetstagarna kontinuerligt i de rutiner och förfaranden som skall följas för säkerhet vid användning av kemikalier i arbetet.

Artikel 16

Samarbete

Arbetsgivare skall, då de fullgör sitt ansvar, samarbeta så nära som möjligt med arbetstagarer eller deras representanter vad gäller säkerhet vid användning av kemikalier i arbetet.

DEL V

Arbetstagares skyldigheter

Artikel 17

1. Arbetstagarer skall samarbeta så nära som möjligt med sina arbetsgivare i samband med arbetsgivarnas uppfyllande av sitt ansvar och skall iaktta alla förfaranden och rutiner som

Article 14

Élimination

Les produits chimiques dangereux dont on n'a plus besoin et les récipients qui ont été vidés mais peuvent contenir des résidus de produits chimiques dangereux doivent être manipulés ou éliminés de manière à éliminer ou à réduire au minimum les risques pour la sécurité et la santé ainsi que pour l'environnement, conformément à la législation et à la pratique nationales.

Article 15

Information et formation

Les employeurs doivent:

- a) informer les travailleurs des dangers liés à l'exposition aux produits chimiques utilisés sur les lieux de travail;
- b) apprendre aux travailleurs la manière d'obtenir et d'utiliser les informations fournies par les étiquettes et les fiches de données de sécurité;
- c) utiliser les fiches de données de sécurité, de même que toute information spécifique au lieu de travail, pour préparer, sous forme écrite s'il y a lieu, des instructions à l'intention des travailleurs;
- d) assurer aux travailleurs une formation continue au sujet des pratiques et des procédures à suivre pour la sécurité dans l'utilisation des produits chimiques au travail.

Article 16

Coopération

En s'acquittant des responsabilités qui leur incombent, les employeurs doivent coopérer aussi étroitement que possible avec les travailleurs ou leurs représentants en ce qui concerne la sécurité dans l'utilisation des produits chimiques au travail.

PARTIE V

Devoirs des travailleurs

Article 17

1. Les travailleurs doivent collaborer aussi étroitement que possible avec leurs employeurs dans l'exécution des responsabilités qui incombent à ces derniers et respecter toutes les

rör säkerhet vid användning av kemikalier i arbetet.

2. Arbetstagare skall vidta alla rimliga åtgärder för att eliminera eller minimera risker för dem själva och andra i samband med användningen av kemikalier i arbetet.

DEL VI

Arbetstagares och arbetstagarrepresentanters rättigheter

Artikel 18

1. Arbetstagare skall ha rätt att avlägsna sig från en fara i samband med användning av kemikalier, när de har skälig anledning att tro att det föreligger en överhängande och allvarlig risk för deras hälsa eller säkerhet, och skall omedelbart underrätta sin överordnade om detta.

2. Arbetstagare som avlägsnar sig från en fara enligt bestämmelserna i föregående punkt eller som utövar andra rättigheter enligt denna konvention skall skyddas mot orättmätiga påföljder.

3. Berörda arbetstagare och deras representanter skall ha rätt till

a) uppgifter som gör det möjligt att identifiera kemikalier som används i arbetslivet, om deras farliga egenskaper, försiktighetsåtgärder samt utbildning;

b) den information som ges på etiketter och genom märkning;

c) säkerhetsföreskrifter;

d) annan information som skall bevaras enligt denna konvention.

4. Då avslöjandet av uppgifter som kan identifiera en beståndsdel i en kemisk blandning för en konkurrent skulle kunna skada arbetsgivarens verksamhet, får arbetsgivaren, då han lämnar den information som krävs enligt punkt 3 ovan, skydda denna identitet på ett sätt som godkänts av behörig myndighet enligt artikel 1, punkt 2 b).

DEL VII

Exportörande staters ansvar

Artikel 19

När användningen av farliga kemikalier helt

procédures et pratiques relatives à la sécurité dans l'utilisation des produits chimiques au travail.

2. Les travailleurs doivent prendre toutes les mesures raisonnables afin d'éliminer ou de réduire au minimum pour eux-mêmes et les autres les risques liés à l'utilisation des produits chimiques au travail.

PARTIE VI

Droits des travailleurs et de leurs représentants

Article 18

1. Les travailleurs doivent avoir le droit de s'écarter du danger résultant de l'utilisation de produits chimiques lorsqu'ils ont un motif raisonnable de croire qu'il existe un risque imminent et sérieux pour leur sécurité ou leur santé et devront le signaler sans délai à leur supérieur.

2. Les travailleurs qui s'écartent d'un danger conformément aux dispositions du paragraphe précédent ou qui exercent tout autre droit au titre de la convention doivent être protégés contre des conséquences injustifiées.

3. Les travailleurs concernés et leurs représentants doivent avoir le droit d'obtenir:

a) des informations sur l'identification des produits chimiques utilisés au travail, les propriétés dangereuses de ces produits, les mesures de précaution à prendre, l'éducation et la formation;

b) l'information figurant sur les étiquettes et marquages;

c) les fiches de données de sécurité;

d) toute autre information devant être conservée aux termes de la présente convention.

4. Lorsque la divulgation de l'identification spécifique d'un composant d'un mélange chimique à un concurrent serait de nature à nuire aux activités de l'employeur, celui-ci peut, en fournissant l'information prévue au paragraphe 3, protéger cette identification par tout moyen agréé par l'autorité compétente, conformément à l'article 1(2)b).

PARTIE VII

Responsabilités des Etats exportateurs

Article 19

Lorsque dans un Etat Membre exportateur

eller delvis är förbjuden i arbetet av säkerhets- och hälsoskäl i en exporterande medlemsstat, skall den exporterande medlemsstaten underätta varje importerande land om detta och orsakerna till förbudet.

Artikel 20

Ratifikationsdokument avseende denna konvention skall sändas till internationella arbetsbyråns generaldirektör för registrering.

Artikel 21

1. Denna konvention skall vara bindande endast för de medlemmar av Internationella arbetsorganisationen vilkas ratifikationer har registrerats hos generaldirektören.

2. Den träder i kraft tolv månader efter den dag då två medlemsstater har registrerats hos generaldirektören.

3. Därefter träder konventionen i kraft för varje medlemsstat tolv månader efter den dag då dess ratifikation har registrerats.

Artikel 22

1. En medlemsstat som har ratificerat denna konvention kan säga upp den sedan tio år förflutit från den dag då konventionen först träder i kraft genom en skrivelse som sänds till internationella arbetsbyråns generaldirektör för registrering. Sådan uppsägning träder inte i kraft förrän ett år efter den dag då den har registrerats.

2. Varje medlemsstat som har ratificerat denna konvention och som inte, inom det år som följer på utgången av den i föregående punkt nämnda tioårsperioden, utövar sin rätt till uppsägning enligt denna artikel är bunden under ytterligare en tioårsperiod och kan därefter, på de i denna artikel föreskrivna villkoren, säga upp konventionen vid utgången av varje tioårsperiod.

Artikel 23

1. Internationella arbetsbyråns generaldirektör skall underrätta alla medlemmar av Internationella arbetsorganisationen om registreringen av alla ratifikationer och uppsägningar som generaldirektören har tagit emot från organisationens medlemmar.

2. När generaldirektören underrättar organisationens medlemmar om registreringen av den

l'utilisation de produits chimiques dangereux est totalement ou en partie interdite pour des raisons de sécurité et de santé au travail, cet Etat devra porter ce fait, ainsi que les raisons y relatives, à la connaissance de tout pays vers lequel il exporte.

Article 20

Les ratifications formelles de la présente convention seront communiquées au Directeur général du Bureau international du Travail et par lui enregistrées.

Article 21

1. La présente convention ne liera que les Membres de l'Organisation internationale du Travail dont la ratification aura été enregistrée par le Directeur général.

2. Elle entrera en vigueur douze mois après que les ratifications de deux Membres auront été enregistrées par le Directeur général.

3. Par la suite, cette convention entrera en vigueur pour chaque Membre douze mois après la date où sa ratification aura été enregistrée.

Article 22

1. Tout Membre ayant ratifié la présente convention peut la dénoncer à l'expiration d'une période de dix années après la date de la mise en vigueur initiale de la convention, par un acte communiqué au Directeur général du Bureau international du Travail et par lui enregistré. La dénonciation ne prendra effet qu'une année après avoir été enregistrée.

Tout Membre ayant ratifié la présente convention qui, dans le délai d'une année après l'expiration de la période de dix années mentionnée au paragraphe précédent, ne fera pas usage de la faculté de dénonciation prévue par le présent article sera lié pour une nouvelle période de dix années et, par la suite, pourra dénoncer la présente convention à l'expiration de chaque période de dix années dans les conditions prévues au présent article.

Article 23

1. Le Directeur général du Bureau international du Travail notifiera à tous les Membres de l'Organisation internationale du Travail l'enregistrement de toutes les ratifications et dénonciations qui lui seront communiquées par les Membres de l'Organisation.

2. En notifiant aux Membres de l'Organisation l'enregistrement de la deuxième ratification

andra ratifikationen i ordningen som han har tagit emot, skall han fästa medlemmarnas uppmärksamhet på den dag då konventionen träder i kraft.

Artikel 24

Internationella arbetsbyråns generaldirektör skall, för registrering enligt artikel 102 i Förenta Nationernas stadga, lämna Förenta Nationernas generalsekreterare fullständiga upplysningar om samtliga ratifikationer och uppsägningar som har registrerats av honom enligt bestämmelserna i föregående artiklar.

Artikel 25

Vid de tidpunkter då internationella arbetsbyråns styrelse finner det nödvändigt, skall den avlämna rapport till den allmänna konferensen om denna konventions tillämpning och undersöka om det finns anledning att föra upp frågan om revidering av konventionen, helt eller delvis, på konferensens dagordning.

Artikel 26

1. Om konferensen antar en ny konvention varigenom denna konvention helt eller delvis revideras och den nya konventionen inte föreskriver annat, skall

a) en medlemsstats ratifikation av den nya reviderade konventionen i sig innebära omedelbar uppsägning av denna konvention, utan hinder av bestämmelserna i artikel 22 ovan, förutsatt att den nya konventionen har trätt i kraft;

b) från den dag då den nya reviderade konventionen träder i kraft denna konvention upphöra att vara öppen för ratifikation av medlemsstaterna.

2. Denna konvention skall likväl förbli gällande till form och innehåll för de medlemsstater som har ratificerat den men inte har ratificerat den nya reviderade konventionen.

Artikel 27

De engelska och franska versionerna av denna konventionstext har lika giltighet.

qui lui aura été communiquée, le Directeur général appellera l'attention des Membres de l'Organisation sur la date à laquelle la présente convention entrera en vigueur.

Article 24

Le Directeur général du Bureau international du Travail communiquera au Secrétaire général des Nations Unies, aux fins d'enregistrement, conformément à l'article 102 de la Charte des Nations Unies, des renseignements complets au sujet de toutes ratifications et de tous actes de dénonciation qu'il aura enregistrés conformément aux articles précédents.

Article 25

Chaque fois qu'il le jugera nécessaire, le Conseil d'administration du Bureau international du Travail présentera à la Conférence générale un rapport sur l'application de la présente convention et examinera s'il y a lieu d'inscrire à l'ordre du jour de la Conférence la question de sa révision totale ou partielle.

Article 26

1. Au cas où la Conférence adopterait une nouvelle convention portant révision totale ou partielle de la présente convention, et à moins que la nouvelle convention ne dispose autrement:

a) la ratification par un Membre de la nouvelle convention portant révision entraînerait de plein droit, nonobstant l'article 22 ci-dessus, dénonciation immédiate de la présente convention, sous réserve que la nouvelle convention portant révision soit entrée en vigueur;

b) à partir de la date de l'entrée en vigueur de la nouvelle convention portant révision, la présente convention cesserait d'être ouverte à la ratification des Membres.

2. La présente convention demeurerait en tout cas en vigueur dans sa forme et teneur pour les Membres qui l'auraient ratifiée et qui ne ratifieraient pas la convention portant révision.

Article 27

Les versions française et anglaise du texte de la présente convention font également foi.

*(Svensk översättning)**Bilaga 2***REKOMMENDATION****(nr 177)****om säkerhet vid användning av kemikalier i arbetet**

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

som har sammankallats till Genève av styrelsen för internationella arbetsbyrå och samlats där den 6 juni 1990 till sitt sjuttiosjunde möte,

som har beslutat anta vissa förslag angående säkerhet vid användning av kemikalier i arbetet, en fråga som utgör den femte punkten på mötets dagordning, och

som har fastställt att dessa förslag skall ta formen av en rekommendation som utgör ett tillägg till 1990 års konvention om kemikalier;

antar denna dag, den 25 juni 1990, följande rekommendation, som kan kallas 1990 års rekommendation om kemikalier.

I. ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

1. Bestämmelserna i denna rekommendation bör tillämpas i samband med bestämmelserna i 1990 års konvention om kemikalier (nedan kallad konventionen).

2. De berörda mest representativa arbetsgi- var- och arbetstagarorganisationerna bör rådfrågas om vilka åtgärder som skall vidtas för att ge verkan åt bestämmelserna i denna rekommendation.

3. Behörig myndighet bör närmare ange vilka kategorier av arbetstagare som av säkerhets- och hälsoskäl inte får lov att använda vissa kemikalier eller får lov att använda dem endast på de villkor som föreskrivs enligt nationella lagar eller bestämmelser.

RECOMMANDATION**No 177****concernant la sécurité dans l'utilisation des produits chimiques au travail**

La Conférence générale de l'Organisation internationale du Travail,

Convoquée à Genève par le Conseil d'administration du Bureau international du Travail, et s'y étant réunie le 6 juin 1990, en sa soixante-dix-septième session;

Après avoir décidé d'adopter diverses propositions relatives à la sécurité dans l'utilisation des substances chimiques au travail, question qui constitue le cinquième point à l'ordre du jour de la session;

Après avoir décidé que ces propositions prendraient la forme d'une recommandation destinée à compléter la convention sur les produits chimiques, 1990.

adopte, ce vingt-cinquième jour de juin mil neuf cent quatre-vingt-dix, la recommandation ci-après, qui sera dénommée Recommandation sur les produits chimiques, 1990.

I. DISPOSITIONS GÉNÉRALES

1. Les dispositions de la présente recommandation devraient s'appliquer conjointement avec celles de la convention sur les produits chimiques, 1990 (ci-après dénommée la convention).

2. Les organisations les plus représentatives d'employeurs et de travailleurs intéressées devraient être consultées au sujet des mesures à prendre pour donner effet aux dispositions de la recommandation.

3. L'autorité compétente devrait spécifier les catégories de travailleurs qui, pour des raisons de sécurité et de santé, ne sont pas autorisées à utiliser des produits chimiques déterminés ou qui ne sont autorisées à les utiliser que dans des conditions fixées conformément à la législation nationale.

4. Bestämmelserna i denna rekommendation bör även tillämpas på sådana egenföretagare som anges i nationella lagar eller bestämmelser.

5. De särskilda bestämmelser som fastställs av behörig myndighet för att skydda konfidentiell information enligt artikel 1, punkt 2 b) och artikel 18, punkt 4 i konventionen bör

a) begränsa avslöjandet av konfidentiell information till dem som har behov av den för arbetstagares hälsa och säkerhet;

b) säkerställa att de som erhåller konfidentiell information samtycker till att använda den endast i samband med frågor som rör hälsa och säkerhet och att i övrigt iaktta sekretess;

c) föreskriva att relevant konfidentiell information avslöjas omedelbart i en nödsituation;

d) föreskriva förfaranden som gör det möjligt att snabbt ta ställning till om sekretesskravet och behovet av den innehållna informationen är välgrundat, då det föreligger oenighet om dess avslöjande.

II. KLASSIFICERING OCH BESLÄKTADE ÅTGÄRDER

Klassificering

6. Kriterier för klassificering av kemikalier som fastställs enligt artikel 6, punkt 1 i konventionen bör baseras på kemikaliernas egenskaper, innefattande

a) toxiska egenskaper, däri inbegripet både akuta och kroniska hälsoeffekter på alla delar av kroppen;

b) kemiska eller fysikaliska egenskaper, däri inbegripet brandfarlighet, explosivitet, egenskaper som kan orsaka oxidation samt häftiga reaktioner;

c) frätande och irriterande egenskaper;

d) allergi- och överkänslighetsframkallande effekter;

e) cancerframkallande effekter;

f) fosterskade- och mutationsframkallande effekter;

g) effekter på reproduktionssystemet.

7. (1) I den mån det är praktiskt möjligt bör behörig myndighet sammanställa och periodiskt uppdatera en samlad förteckning över de kemiska element och sammansättningar som

4. Les dispositions de la recommandation devraient s'appliquer également au travailleurs indépendants que la législation pourrait déterminer.

5. Les dispositions spéciales établies par l'autorité compétente pour protéger les informations confidentielles conformément au paragraphe 2b) de l'article 1 et au paragraphe 4 de l'article 18 de la convention, devraient:

a) limiter la divulgation des informations confidentielles à ceux qui en ont besoin pour la sécurité et la santé des travailleurs;

b) assurer que ceux qui obtiennent des informations confidentielles acceptent de les utiliser exclusivement afin de répondre à des besoins de sécurité et de santé au travail et de protéger cette confidentialité pour le reste;

c) assurer que les informations confidentielles pertinentes puissent être divulguées immédiatement en cas d'urgence;

d) prévoir des procédures pour examiner avec promptitude le bien-fondé de toute revendication confidentielle ainsi que le besoin auquel l'information retenue peut répondre lorsqu'il y a un désaccord quant à sa divulgation.

II. CLASSIFICATION ET MESURES Y RELATIVES

Classification

6. Les critères de classification des produits chimiques établis en application de l'article 6, paragraphe 1, de la convention devraient se fonder sur les caractéristiques de ces produits, y compris:

a) les propriétés toxicologiques, y compris les effets aigus et chroniques sur la santé affectant toute partie du corps;

b) les caractéristiques chimiques ou physiques, y compris les propriétés inflammables, explosives, comburantes et celles susceptibles d'entraîner des réactions dangereuses;

c) les propriétés corrosives et irritantes;

d) les effets allergisants et sensibilisants;

e) les effets cancérogènes;

f) les effets tératogènes et mutagènes;

g) les effets sur le système reproducteur.

7. (1) Dans la mesure où cela est raisonnable et pratique, l'autorité compétente devrait établir et mettre à jour périodiquement une liste consolidée des éléments et composés chimiques

används i arbetslivet jämte relevanta uppgifter om risker.

(2) Vad beträffar kemiska element och sammansättningar som ännu inte upptagits på den samlade listan bör tillverkare eller importörer, om de inte fått dispens, åläggas att sända behörig myndighet sådan information som är nödvändig för att hålla listan aktuell, innan de används och i enlighet med skyddet av konfidentiell information i konventionens artikel 1, punkt 2 b).

Etikettering och märkning

8. (1) De krav på etikettering och märkning som fastställs enligt artikel 7 i konventionen bör vara sådana att de gör det möjligt för personer som hanterar eller använder kemikalier att känna igen och skilja mellan dem, både när de mottar dem och när de använder dem, så att de kan användas på ett betryggande sätt.

(2) Kraven på etikettering av farliga kemikalier bör i enlighet med existerande nationella eller internationella system omfatta

a) vilken information som skall ges på etiketten, innefattande, när så är lämpligt:

- i) handelsnamn;
- ii) kemikalies identitet;
- iii) leverantörens namn, adress och telefonnummer;
- iv) farosymboler;
- v) speciella risker i samband med användningen av kemikalien;
- vi) skyddsåtgärder;
- vii) identifiering av partiet;
- viii) uppgift om att säkerhetsföreskrifter med ytterligare information finns att få hos arbetsgivaren;
- ix) klassificering enligt det system som fastställts av behörig myndighet;
- b) etikettens läsbarhet, hållbarhet samt storlek;
- c) enhetlighet för etiketter och symboler, innefattande färger.

(3) Etiketten bör lätt kunna förstås av arbetstagare.

utilisés au travail ainsi que les informations pertinentes relatives à leurs dangers.

(2) Pour les éléments ou composés chimiques qui ne sont pas encore inscrits sur la liste consolidée, les fabricants ou importateurs, à moins d'en être exemptés, devraient, avant toute utilisation au travail, être tenus de communiquer à l'autorité compétente, de manière compatible avec le souci de protéger les informations confidentielles conformément au paragraphe 2b) de l'article 1 de la convention, les informations nécessaires à la tenue à jour de la liste.

Étiquetage et marquage

8. (1) Les prescriptions relatives à l'étiquetage et au marquage des produits chimiques établies conformément à l'article 7 de la convention devraient être telles qu'elles permettent aux personnes qui manipulent ou utilisent des produits chimiques de les reconnaître et de les distinguer à la réception et lors de leur utilisation, afin d'assurer la sécurité de cette utilisation.

(2) Conformément aux systèmes nationaux ou internationaux existants, les prescriptions relatives à l'étiquetage des produits chimiques dangereux devraient porter sur:

a) les renseignements qui doivent figurer sur l'étiquette, y compris et lorsque cela est approprié:

- i) les dénominations commerciales;
- ii) l'identification du produit chimique;
- iii) le nom, l'adresse et le numéro de téléphone du fournisseur;
- iv) les symboles de danger;
- v) la nature des risques particuliers liés à l'utilisation du produit chimique;
- vi) les précautions de sécurité;
- vii) l'identification du lot;
- viii) l'indication qu'une fiche de données de sécurité fournissant des informations complémentaires est disponible auprès de l'employeur;
- ix) la classification attribuée conformément au système établi par l'autorité compétente;
- b) la lisibilité, la durabilité et la taille de l'étiquette;
- c) l'uniformité des étiquettes et des symboles, y compris les couleurs utilisées.

(3) L'étiquette devrait être facilement compréhensible pour les travailleurs.

(4) I fråga om kemikalier som inte omfattas av (2) ovan kan märkningen begränsas till en identifiering av kemikalien.

9. När det ej är möjligt att etikettera eller märka en kemikalie på grund av behållarens storlek eller förpackningens beskaffenhet, bör andra effektiva metoder användas för att kunna känna igen den, t ex lappar eller medföljande dokument. Emellertid bör alla behållare som innehåller farliga kemikalier ange vilka risker som är förbundna med innehållet genom lämplig text eller lämpliga symboler.

Säkerhetsföreskrifter

10. (1) Kriterier för utarbetandet av säkerhetsföreskrifter för farliga kemikalier bör säkerställa att dessa innehåller väsentliga uppgifter om bl a följande, när detta är tillämpligt:

a) identifiering av kemikalien och företaget (innefattande handelsnamn eller kemikalies allmänt vedertagna namn samt närmare uppgifter om leverantören eller tillverkaren);

b) sammansättning av/uppgifter om beståndsdelar (så att de klart kan identifieras vid en riskbedömning);

c) riskidentifiering;

d) första hjälpenåtgärder;

e) åtgärder vid brand;

f) åtgärder vid oavsiktliga utsläpp;

g) hantering och lagring;

h) kontroll av exponering/personligt skydd (innefattande möjliga metoder för övervakning av exponering på arbetsplatsen);

i) fysikaliska och kemiska egenskaper;

j) stabilitet och reaktivitet;

k) toxikologisk information (innefattande tänkbara ingångsvägar till kroppen och möjlighet till synergism med andra kemikalier eller risker som förekommer i arbetet);

l) ekologisk information;

m) uppgifter om destruktion;

n) uppgifter om transport;

o) uppgifter om föreskrifter och bestämmelser;

p) annan information (innefattande datum för utarbetande av säkerhetsföreskrifter).

(4) Dans le cas de produits chimiques autres que ceux visés au sous-paragraphe (2) ci-dessus, le marquage pourra être limité à l'identification du produit chimique.

9. Lorsqu'il n'est pas possible d'étiqueter ou de marquer les produits chimiques en raison de la taille du récipient ou de la nature de l'emballage, d'autres moyens efficaces de reconnaître les produits chimiques devraient être utilisés, par exemple des étiquettes mobiles ou des notices d'accompagnement. Toutefois, tous les récipients qui contiennent des produits chimiques dangereux devraient porter des indications ou des symboles appropriés sur les dangers de ces produits.

Fiches de données de sécurité

10. (1) Les critères pour la préparation des fiches de données de sécurité relatives aux produits chimiques dangereux devraient garantir que ces fiches contiennent les renseignements essentiels portant, en particulier, lorsque cela est applicable, sur les rubriques suivantes:

a) identification du produit chimique et de la société (y compris la dénomination commerciale ou usuelle du produit et les renseignements concernant le fournisseur ou le fabricant);

b) composition/information sur les composants (de manière à les identifier clairement, aux fins d'une évaluation de leurs dangers);

c) identification des dangers;

d) premiers secours;

e) mesures à prendre en cas d'incendie;

f) mesures à prendre en cas de dégagements ou déversements accidentels;

g) manipulation et le stockage;

h) contrôle de l'exposition/la protection individuelle (y compris les méthodes éventuelles de surveillance de l'exposition sur le lieu de travail);

i) propriétés physiques et chimiques;

j) stabilité et réactivité;

k) données toxicologiques (y compris les voies éventuelles de pénétration dans l'organisme et la possibilité de synergie avec d'autres produits chimiques ou dangers au travail);

l) données écologiques;

m) données sur l'élimination du produit;

n) informations sur le transport;

o) informations sur la réglementation;

p) autres informations (y compris la date de préparation de la fiche de données de sécurité).

(2) Då namnen på eller koncentrationer av de beståndsdelar som avses i 1 b) ovan utgör konfidentiell information kan de, i enlighet med konventionens artikel 1, punkt 2 b), utelämnas i säkerhetsföreskrifterna. Enligt punkt 5 i denna rekommendation bör uppgifterna avslöjas på begäran och i skriftlig form för behörig myndighet och berörda arbetsgivare, arbetstagare och deras representanter, vilka samtycker till att använda uppgifterna endast i samband med frågor som rör skyddet av arbetstagares hälsa och säkerhet och inte avslöja dem för annat ändamål.

III. ARBETSGIVARES ANSVAR

Övervakning av exponering

11. (1) Då arbetstagare är utsatta för farliga kemikalier bör arbetsgivaren åläggas att

- a) begränsa exponeringen för sådana kemikalier för att skydda arbetstagares hälsa;
- b) bedöma, övervaka och vid behov registrera koncentrationen av luftburna kemikalier på arbetsplatsen.

(2) Arbetstagare och deras representanter och behörig myndighet bör ha tillgång till dessa register.

(3) Arbetsgivare bör bevara de register som föreskrivs i denna punkt under av behörig myndighet fastställd tid.

Driftskontroll inom arbetsplatsen

12. (1) Åtgärder bör vidtas av arbetsgivare för att skydda arbetstagare mot risker i samband med användningen av kemikalier i arbetet på grundval av de kriterier som fastställts enligt punkterna 13—16 nedan.

(2) Enligt den trepartiska principdeklarationen om de multinationella företagen och socialpolitiken, som antogs av internationella arbetsbyråns styrelse, bör ett nationellt eller multinationellt företag med flera än ett verksamhetsställe vidta skyddsåtgärder utan diskriminering för förebyggande och kontroll av samt skydd mot hälsorisker beroende på yrkes-

(2) Les noms et les concentrations des composants définis à l'alinéa b) du sous-paragraphe (1) ci-dessus peuvent être omis de la fiche de données de sécurité lorsqu'ils constituent une information confidentielle conformément à l'alinéa 2b) de l'article 1 de la convention. Conformément au paragraphe 5 de la présente recommandation, l'information devrait être divulguée, sur demande et par écrit, à l'autorité compétente, aux employeurs, aux travailleurs et aux représentants des travailleurs concernés qui acceptent d'utiliser l'information exclusivement dans le but de protéger la sécurité et la santé des travailleurs et de ne pas la divulguer à d'autres fins.

III. RESPONSABILITÉS DES EMPLOYERS

Surveillance de l'exposition

11. (1) Lorsque des travailleurs sont exposés à des produits chimiques dangereux, l'employeur devrait être tenu:

- a) de limiter l'exposition à de tels produits de manière à protéger la santé des travailleurs;
- b) d'évaluer, surveiller et consigner, selon ce qui est nécessaire, la concentration des produits chimiques dans l'atmosphère des lieux de travail.

(2) Les travailleurs et leurs représentants et l'autorité compétente devraient avoir accès aux données consignées.

(3) Les employeurs devraient conserver les données prévues dans ce paragraphe pendant une période déterminée par l'autorité compétente.

Contrôle opérationnel sur le lieu de travail

12. (1) Des mesures devraient être prises par les employeurs pour protéger les travailleurs contre les dangers liés à l'utilisation de produits chimiques au travail; elles devraient être fondées sur les critères établis conformément aux paragraphes 13 à 16 ci-après.

(2) Conformément à la Déclaration de principes tripartite sur les entreprises multinationales et la politique sociale adoptée par le Conseil d'administration du Bureau international du Travail, une entreprise nationale ou multinationale comptant plus d'un établissement devrait, sans faire de discrimination, prendre des mesures de sécurité en vue de prévenir et

mässig exponering för farliga kemikalier i syfte att skydda arbetstagarna mot sådana risker i alla företagens verksamheter, oavsett var eller i vilket land verksamheten befinner sig.

13. Behörig myndighet bör säkerställa att kriterier fastställs för säkerhet vid användning av farliga kemikalier som innefattar bestämmelser om, när så är tillämpligt

a) risk för akuta eller kroniska sjukdomar beroende på att de farliga kemikalierna kommer in i kroppen genom inandning, upptagning genom huden eller genom förtäring;

b) risk för skada eller sjukdom vid kontakt med huden eller ögonen;

c) risk för skada vid brand, explosion eller andra händelser som är en följd av fysikaliska egenskaper eller kemisk reaktivitet;

d) försiktighetsåtgärder som bör vidtas genom

i) val av kemikalier som eliminerar eller minimerar sådana risker;

ii) val av processer, teknologi och anordningar som eliminerar eller minimerar sådana risker;

iii) användning och lämpligt upprätthållande av tekniska skyddsåtgärder;

iv) införande av arbetsmetoder och -rutiner som eliminerar eller minimerar sådana risker;

v) införande av lämpliga åtgärder för personlig hygien och tillhandahållande av lämpliga sanitära anordningar;

vi) tillhandahållande, underhåll och användning av lämplig personlig skyddsutrustning och personliga skyddskläder utan kostnader för arbetstagaren, om ovannämnda åtgärder inte har visat sig tillräckliga för att eliminera sådana risker;

vii) användning av skyltar och anslag;

viii) lämpliga förberedelser för nödsituationer;

14. Behörig myndighet bör säkerställa att kriterier fastställs för säkerhet vid lagring av farliga kemikalier, innefattande bestämmelser om, när så är tillämpligt

contrôler les risques pour la santé dus à l'exposition professionnelle aux produits chimiques dangereux, et en vue de protéger les travailleurs contre ces risques dans tous ses établissements, quel que soit le lieu ou le pays où ils se trouvent.

13. L'autorité compétente devrait veiller à ce que des critères de sécurité soient établis pour l'utilisation des produits chimiques dangereux, y compris des dispositions concernant, lorsque cela est applicable:

a) le risque de maladies aiguës ou chroniques dues à la pénétration dans l'organisme par inhalation, absorption percutanée ou ingestion;

b) le risque de lésions ou de maladies en cas de contact cutané ou oculaire;

c) le risque de lésions en cas d'incendie, d'explosion ou d'autres événements résultant de leurs propriétés physiques ou de leur réactivité chimique;

d) les précautions à prendre:

i) en choisissant les produits chimiques qui éliminent ou réduisent au minimum de tels risques;

ii) en choisissant des procédés, une technologie et des installations qui éliminent ou réduisent au minimum de tels risques;

iii) en appliquant et en maintenant de façon adéquate des mesures de prévention technique;

iv) en adoptant des systèmes et pratiques de travail qui éliminent ou réduisent au minimum de tels risques;

v) en adoptant des mesures adéquates d'hygiène individuelle et en fournissant des lieux d'aisances adéquats;

vi) en fournissant, en entretenant et en utilisant l'équipement et les vêtements de protection individuelle appropriés sans aucun coût pour le travailleur lorsque les mesures précitées ne se sont pas avérées suffisantes pour éliminer de tels risques;

vii) en ayant recours à des panneaux et à des signalisations;

viii) en se préparant de manière adéquate à faire face aux cas d'urgence.

14. L'autorité compétente devrait veiller à ce que des critères de sécurité soient établis pour le stockage des produits chimiques dangereux, y compris des dispositions concernant, lorsque cela est applicable:

a) kompatibilitet och åtskild förvaring av lagrade kemikalier;

b) egenskaper hos och mängd av kemikalier som skall lagras;

c) säkerhet för och placering av lager samt tillträde till dessa;

d) konstruktion, beskaffenhet och skick avseende lagerbehållare;

e) fyllning och tömning av lagerbehållare;

f) krav på etikettering och ometikettering;

g) försiktighetsåtgärder mot oavsiktliga utsläpp, brand, explosion och kemisk reaktivitet;

h) temperatur, fuktighet och ventilation;

i) försiktighetsåtgärder och förfaranden vid spill;

j) förfaranden i nödsituationer;

k) möjliga fysikaliska och kemiska förändringar i lagrade kemikalier.

15. Behörig myndighet bör säkerställa att kriterier i överensstämmelse med nationella eller internationella transportbestämmelser fastställs angående säkerhet för arbetstagare som sysslar med transport av farliga kemikalier, innefattande bestämmelser om, när så är tillämpligt

a) egenskaper hos och mängden av kemikalier som skall transporteras;

b) beskaffenhet, skick och skydd avseende förpackningar och behållare som används för transport, innefattande rörledningar;

c) specifikationer för det fordon som används för transport;

d) körvägar;

e) utbildning och kvalifikationer för transportarbetare;

f) krav på etikettering;

g) lastning och lossning;

h) förfaranden vid spill.

16. (1) Behörig myndighet bör säkerställa att kriterier i överensstämmelse med nationella eller internationella bestämmelser om destruktion av farligt avfall fastställs för de förfaranden som skall följas vid destruktion och behandling av farliga kemikalier och farliga avfallsprodukter i syfte att trygga arbetstagares säkerhet.

(2) Dessa kriterier bör innefatta bestämmelser om, när så är tillämpligt

a) la compatibilité et l'entreposage séparé des produits chimiques en stock;

b) les propriétés et la quantité de produits chimiques à stocker;

c) la sécurité et l'emplacement des entrepôts et les moyens d'accès à ceux-ci;

d) la fabrication, la nature et l'intégrité des récipients de stockage;

e) le chargement et le déchargement des récipients de stockage;

f) les prescriptions relatives à l'étiquetage et au réétiquetage;

g) les précautions à prendre pour prévenir les émissions accidentelles, les incendies, les explosions et la réactivité chimique;

h) la température, l'humidité et la ventilation;

i) les précautions à prendre et les procédures à suivre en cas de déversements;

j) les procédures d'urgence;

k) les altérations physiques et chimiques possibles des produits chimiques en stock.

15. L'autorité compétente devrait veiller à ce que des critères compatibles avec la réglementation nationale ou internationale sur le transport soient établis pour la sécurité des travailleurs chargés du transport de produits chimiques dangereux et comprennent des dispositions concernant, lorsque cela est applicable:

a) les propriétés et la quantité des produits chimiques transportés;

b) la nature, l'intégrité et la protection des emballages et récipients utilisés pour le transport, y compris les pipelines;

c) les caractéristiques du véhicule utilisé pour le transport;

d) l'itinéraire à emprunter;

e) la formation et les qualifications des travailleurs chargés du transport;

f) les prescriptions d'étiquetage;

g) les opérations de chargement et de déchargement;

h) les procédures à appliquer en cas de déversements.

16. (1) L'autorité compétente devrait veiller à ce que des critères compatibles avec la réglementation nationale ou internationale concernant l'élimination des déchets dangereux soient établis pour les procédures à suivre lors de l'élimination et du traitement de produits chimiques dangereux et de déchets dangereux en vue de garantir la sécurité des travailleurs.

(2) Ces critères devraient comprendre des dispositions concernant, lorsque cela est applicable:

- a) metod för identifiering av avfallsprodukter;
- b) hantering av förorenade behållare;
- c) identifiering, konstruktion, beskaffenhet, skick och skydd avseende avfallsbehållare;
- d) effekter på arbetsmiljön;
- e) avgränsning av destruktionsområden;
- f) tillhandahållande, underhåll och användning av personlig skyddsutrustning och personliga skyddskläder;
- g) destruktions- eller behandlingsmetoder.

17. Kriterier för användning av kemikalier i arbetet som fastställs i enlighet med bestämmelserna i konventionen och denna rekommendation bör i så hög grad som möjligt stämma överens med skyddet av allmänheten och miljön och de kriterier som fastställts för detta ändamål.

Medicinsk övervakning

18. (1) Arbetsgivaren eller den myndighet som är behörig enligt nationell lagstiftning och praxis bör åläggas att, på ett sätt som överensstämmer med nationell lag och praxis, anordna sådan medicinsk övervakning av arbetstagare som är nödvändig

- a) för bedömning av arbetstagares hälsa i förhållande till de risker som orsakas av exponering för kemikalier;
- b) för diagnos av arbetsrelaterade sjukdomar och skador som orsakas av exponering för farliga kemikalier.

(2) Då resultaten av medicinska prov eller undersökningar avslöjar kliniska effekter eller begynnande uppkomst av sjukliga förändringar, bör åtgärder vidtas för att förebygga eller minska exponeringen av berörda arbetstagare och för att förhindra ytterligare försämring av deras hälsa.

(3) Resultaten av läkarundersökningar bör användas för att fastställa hälsotillståndet med hänsyn till exponering för kemikalier och bör inte användas mot arbetstagaren i diskriminerande syfte.

(4) Register angående den medicinska övervakningen av arbetstagare bör bevaras under en av behörig myndighet föreskriven tid och av en av denna föreskriven person.

(5) Arbetstagare bör ha tillgång till sina egna

- a) la méthode d'identification des déchets;
- b) la manipulation de récipients pollués;
- c) l'identification, la fabrication, la nature, l'intégrité et la protection des récipients contenant des déchets;
- d) les incidences sur le milieu de travail;
- e) la délimitation des zones d'élimination;
- f) la fourniture, l'entretien et l'utilisation d'équipement et de vêtements de protection individuelle;
- g) les méthodes d'élimination ou de traitement.

17. Les critères pour l'utilisation des produits chimiques au travail établis conformément aux dispositions de la convention et de la recommandation devraient être aussi compatibles que possible avec la protection du public et de l'environnement ainsi que tous critères établis à cette fin.

Surveillance médicale

18. (1) L'employeur ou l'institution compétente en vertu de la législation et de la pratique nationales devrait être tenu de prendre des dispositions selon une méthode conforme à la législation et à la pratique nationales en vue de la surveillance médicale des travailleurs lorsque c'est nécessaire:

- a) pour l'évaluation de l'état de santé des travailleurs au regard des risques résultant de l'exposition aux produits chimiques;
- b) pour le diagnostic des maladies et lésions liées au travail qui résultent de l'exposition aux produits chimiques dangereux.

(2) Lorsque les résultats des tests ou investigations médicales révèlent l'existence d'effets cliniques ou précliniques, des mesures devraient être prises afin de prévenir ou de réduire l'exposition des travailleurs intéressés et d'empêcher une plus grande détérioration de leur santé.

(3) Les résultats des examens médicaux devraient être utilisés pour déterminer l'état de santé en rapport avec l'exposition aux produits chimiques; ils ne devraient pas être utilisés à des fins discriminatoires à l'encontre du travailleur.

(4) Les dossiers relatifs à la surveillance médicale des travailleurs devraient être conservés pendant une période et par des personnes déterminées par l'autorité compétente.

(5) Les travailleurs devraient, en personne ou

medicinska journaler, antingen personligen eller genom sin egen läkare.

(6) Sekretesskydd i fråga om enskilda journaler bör respekteras i enlighet med allmänt accepterade medicinskt-etiska principer.

(7) Resultaten av läkarundersökningar bör förklaras tydligt för berörda arbetstagare.

(8) Arbetstagare och deras representanter bör ha tillgång till resultaten av studier som genomförts på grundval av medicinska journaler, om enskilda arbetstagare inte kan identifieras.

(9) Resultaten som finns i medicinska journaler bör göras tillgängliga för att utarbeta lämplig hälsostatistik och genomföra lämpliga epidemiologiska studier, förutsatt att anonymiteten bibehålls, när detta kan vara till hjälp för att känna igen och kontrollera arbetsrelaterade sjukdomar.

Första hjälpen och nödsituationer

19. I enlighet med de krav som fastställs av behörig myndighet bör arbetsgivare åläggas att upprätthålla förfaranden, innefattande första hjälpenåtgärder, för att möta nödsituationer och olyckor i samband med användning av farliga kemikalier i arbetet och att se till att arbetstagare får utbildning i dessa förfaranden.

IV. SAMARBETE

20. Arbetsgivare, arbetstagare och deras representanter bör samarbeta så nära som möjligt vid tillämpningen av åtgärder som föreskrivs enligt denna rekommendation.

21. Arbetstagare bör åläggas att

a) i möjligaste mån ta hand om sin egen hälsa och säkerhet samt hälsan och säkerheten för andra personer som kan påverkas av deras handlingar eller försummelser i arbetet, enligt deras utbildning och de instruktioner som de fått av sin arbetsgivare;

b) riktigt använda alla anordningar som ställts till deras förfogande för eget skydd eller andras skydd;

c) omedelbart rapportera för sin överordnade varje situation som de anser utgör en risk

par l'intermédiaire de leur médecin personnel, avoir accès à leurs propres dossiers médicaux.

(6) La confidentialité des dossiers médicaux personnels devrait être respectée selon les principes généralement acceptés de l'éthique médicale.

(7) Les résultats des examens médicaux devraient être clairement expliqués aux travailleurs concernés.

(8) Les travailleurs et leurs représentants devraient avoir accès aux études faites à partir des dossiers médicaux, si les travailleurs ne peuvent pas y être identifiés individuellement.

(9) Les résultats contenus dans les dossiers médicaux devraient être mis à disposition pour préparer des statistiques de santé et des études épidémiologiques appropriées, à condition que l'anonymat soit sauvegardé, lorsque cela pourra aider à identifier et contrôler les maladies professionnelles.

Premiers secours et urgences

19. Conformément aux prescriptions établies par l'autorité compétente, l'employeur devrait être tenu de prévoir des procédures, y compris des moyens d'administrer les premiers secours, pour parer aux urgences et aux accidents qui résultent de l'utilisation de produits chimiques dangereux au travail, et de veiller à ce que les travailleurs soient formés à l'application de ces procédures.

IV. COOPÉRATION

20. Les employeurs et les travailleurs et leurs représentants devraient coopérer aussi étroitement que possible à l'application des mesures prescrites conformément à la recommandation.

21. Les travailleurs devraient être tenus:

a) de prendre soin, autant que cela est possible, de leur propre sécurité et santé et de la sécurité et de la santé d'autres personnes qui peuvent être affectées par leurs actes ou leurs omissions au travail, selon leur formation et les instructions données par leur employeur;

b) d'utiliser correctement tous les moyens mis à leur disposition pour leur protection ou celle d'autrui,

c) de signaler sans délai à leur supérieur toute situation susceptible à leur avis de pré-

och som de inte själva kan hantera på ett tillfredsställande sätt.

22. Reklammaterial angående farliga kemikalier avsedda för användning i arbetslivet bör fästa uppmärksamheten på de faror som är förbundna med dem och på nödvändigheten av att vidta försiktighetsåtgärder.

23. Leverantörer bör på begäran lämna arbetsgivare den information som är tillgänglig och nödvändig för bedömning av ovanliga risker som kan uppstå i samband med en särskild användning av en kemikalie i arbetslivet.

V. ARBETSTAGARES RÄTTIGHETER

24. (1) Arbetstagare och deras representanter bör ha rätt att

a) få säkerhetsföreskrifter och annan information från arbetsgivaren så att de i samarbete med sin arbetsgivare kan vidta lämpliga försiktighetsåtgärder för att skydda arbetstagare mot risker i samband med användning av farliga kemikalier i arbetet;

b) begära och delta i en undersökning som utförs av arbetsgivaren eller behörig myndighet angående eventuella risker i samband med användning av kemikalier i arbetet.

(2) Då den begärda informationen är konfidentiell enligt artikel 1, punkt 2 b) och artikel 18, punkt 4 i konventionen kan arbetsgivare kräva att arbetstagarna eller deras representanter begränsar användningen av informationen till att bedöma och kontrollera eventuella risker i samband med användning av kemikalier i arbetet och vidta rimliga åtgärder för att säkerställa att denna information inte avslöjas för möjliga konkurrenter.

(3) Med beaktande av den trepartiska principdeklarationen angående de multinationella företagen och socialpolitiken bör multinationella företag på begäran ställa till förfogande för berörda arbetstagare, arbetstagarrepresentanter, behörig myndighet och arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer i alla länder där de bedriver verksamhet, information om standarder och förfaranden för användning av farliga kemikalier i samband med företagets lokala verksamhet, och som de följer i andra länder.

senter un risque et à laquelle ils ne sont pas en mesure de faire face convenablement eux-mêmes,

22. La publicité concernant les produits chimiques dangereux destinés à être utilisés au travail devrait attirer l'attention sur les dangers qu'ils présentent et la nécessité de prendre des précautions.

23. Tout fournisseur devrait, sur demande, mettre à la disposition des employeurs toute information disponible et nécessaire pour l'évaluation de tous dangers inhabituels susceptibles de résulter d'une utilisation particulière d'un produit chimique au travail.

V. DROITS DES TRAVAILLEURS

24. (1) Les travailleurs et leurs représentants devraient avoir le droit:

a) d'obtenir de l'employeur les fiches de données de sécurité et autres renseignements leur permettant de prendre, en coopération avec l'employeur, les précautions adéquates pour protéger les travailleurs contre les risques éventuels que comporte l'utilisation des produits chimiques dangereux au travail;

b) de demander à l'employeur ou à l'autorité compétente d'effectuer une enquête sur les risques éventuels que comporte l'utilisation des produits chimiques au travail, et d'y participer.

(2) Lorsque les renseignements demandés sont de caractère confidentiel, conformément à l'alinéa b) du paragraphe 2 de l'article 1 et du paragraphe 4 de l'article 18 de la convention, l'employeur peut demander aux travailleurs, ou à leurs représentants, de limiter leur utilisation à l'évaluation et à la prévention des risques éventuels résultant de l'utilisation des produits chimiques au travail, et de prendre des dispositions raisonnables pour que ces informations ne soient pas divulguées à des concurrents potentiels.

(3) Conformément à la Déclaration de principes tripartite sur les entreprises multinationales et la politique sociale, les entreprises multinationales devraient, sur demande, mettre à la disposition des travailleurs concernés, des représentants des travailleurs, de l'autorité compétente et des organisations d'employeurs et de travailleurs dans tous les pays où elles exercent une activité, des informations sur les normes et les procédures relatives à l'utilisation des produits chimiques dangereux pertinentes pour

25. (1) Arbetstagare bör ha rätt

a) att uppmärksamma sina representanter, arbetsgivaren eller behörig myndighet på möjliga risker i samband med användning av kemikalier i arbetet;

b) att avlägsna sig från fara i samband med användning av kemikalier, när de har rimlig anledning att tro att det föreligger en överhängande och allvarlig risk för deras hälsa eller säkerhet, och bör omedelbart underrätta sin överordnade om detta;

c) när hälsotillståndet är sådant, t ex överkänslighet för kemikalier, att de löper ökad risk för skada i samband med en farlig kemikalie, till alternativt arbete som inte innebär användning av denna kemikalie, om sådant arbete finns tillgängligt och om berörda arbetstagare har kvalifikationer för eller rimligen kan utbildas för sådant alternativt arbete;

d) till ersättning, om de förhållanden som avses i 1) c) leder till förlust av arbete;

e) till lämplig medicinsk behandling och kompensation för skador eller sjukdomar i samband med användning av kemikalier i arbetslivet.

(2) Arbetstagare som avlägsnar sig från fara i enlighet med bestämmelserna i 1) b) eller som utövar någon av sina rättigheter enligt denna rekommendation bör skyddas mot orättmätiga påföljder.

(3) Då arbetstagare har avlägsnat sig från fara enligt 1) b) bör arbetsgivaren, i samarbete med arbetstagare och deras representanter, omedelbart undersöka risken och vidta nödvändiga åtgärder för att rätta till situationen.

(4) Kvinnliga arbetstagare som är gravida eller ammar bör ha rätt till alternativt arbete som inte innebär användning av eller exponering för kemikalier som är farliga för fostret eller spädbarnet, om sådant arbete är tillgängligt, och rätt att återvända till sitt tidigare arbete vid lämplig tidpunkt.

26. Arbetstagare bör erhålla

a) information om klassificering och etikettering av kemikalier och om säkerhetsföreskrifter på ett sätt och på ett språk som de lätt kan förstå;

leurs activités locales, et qu'elles respectent dans d'autres pays.

25. (1) Les travailleurs devraient avoir le droit:

a) de signaler à leurs représentants, à leur employeur ou à l'autorité compétente, les dangers éventuels liés à l'utilisation des produits chimiques au travail;

b) de s'écarter du danger résultant de l'utilisation de produits chimiques, lorsqu'ils ont des motifs raisonnables de croire qu'il existe un risque imminent et sérieux pour leur sécurité ou leur santé, et devraient le signaler sans délai à leur supérieur;

c) dans le cas d'un état de santé tel qu'une sensibilisation à des produits chimiques ayant pour résultat d'accroître pour le travailleur le danger résultant d'un produit chimique dangereux, d'obtenir un travail de remplacement n'entraînant pas l'utilisation de ce produit, si un tel travail est disponible et que le travailleur possède les qualifications requises ou qu'il peut être raisonnablement formé pour l'occuper;

d) d'obtenir une compensation si dans le cas visé à l'alinéa qui précède il perd son emploi;

e) à un traitement médical adéquat et à une réparation pour les lésions et les maladies résultant de l'utilisation des produits chimiques au travail.

(2) Les travailleurs qui s'écartent du danger conformément aux dispositions de l'alinéa b) du sous-paragraphe (1) qui précède, ou qui exercent l'un de leurs droits en vertu de cette recommandation, devraient être protégés contre des conséquences injustifiées.

(3) Lorsque les travailleurs se sont écartés du danger, conformément aux dispositions de l'alinéa b) du sous-paragraphe (1) qui précède, l'employeur devrait immédiatement conduire une enquête sur le risque, en coopération avec les travailleurs et leurs représentants, et prendre toutes mesures nécessaires pour y remédier.

(4) En cas de grossesse ou d'allaitement, les travailleuses devraient avoir droit à un travail de remplacement n'entraînant pas l'exposition à des produits chimiques dangereux pour la santé de l'enfant à naître ou du nourrisson, ou leur utilisation, si un tel travail est disponible, ainsi que le droit de retourner à leur poste précédent au moment approprié.

26 Les travailleurs devraient recevoir :

a) des informations sur la classification et l'étiquetage des produits chimiques et sur les fiches de données de sécurité selon des formes

b) information om de risker som kan uppkomma i samband med användning av farliga kemikalier i arbetet;

c) skriftliga eller muntliga instruktioner grundade på säkerhetsföreskrifter och, om så är lämpligt, speciella instruktioner för arbetsplatsen;

d) utbildning och, vid behov, omskolning vad gäller de metoder som står till buds för förebyggande och kontroll av samt för skydd mot sådana risker, innefattande riktiga metoder för lagring, transport och hantering av avfall liksom åtgärder i nödsituationer och första hjälpenåtgärder.

et dans des langues qu'ils puissent comprendre aisément;

b) des informations sur les risques qui peuvent résulter de l'utilisation des produits chimiques dangereux au travail;

c) des instructions écrites ou orales fondées sur les fiches de données de sécurité et, si cela est approprié, spécifiques au lieu de travail;

d) une formation et, lorsque cela est nécessaire, un recyclage aux méthodes disponibles de prévention et de contrôle de ces risques, ainsi qu'aux méthodes qui permettent de s'en protéger, y compris des méthodes correctes de stockage, de transport et d'élimination des déchets ainsi que des mesures d'urgence et de premiers secours.

(Svensk översättning)

Bilaga 3

KONVENTION

(nr 171)

om nattarbete

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

som har sammankallats till Genève av styrelsen för internationella arbetsbyrå och samlats där den 6 juni 1990 till sitt 77e möte,

åberopar gällande konventioner och rekommendationer på arbetslivets område beträffande minderårigas nattarbete, i synnerhet bestämmelserna i 1946 års konvention och rekommendation om minderårigas nattarbete (icke-industriell verksamhet), 1948 års konvention om minderårigas nattarbete (industri) och 1921 års rekommendation om minderårigas nattarbete (jordbruk),

åberopar gällande konventioner och rekommendationer på arbetslivets område beträffande kvinnors nattarbete, i synnerhet bestämmelserna i 1948 års konvention (ändrad) om kvinnors nattarbete och 1990 års protokoll till denna konvention, 1921 års rekommendation om kvinnors nattarbete (jordbruk) och punkt 5 i 1952 års rekommendation om skydd vid havandeskap och barnsbörd,

åberopar bestämmelserna i 1958 års konvention om diskriminering (anställning och yrkesutövning),

åberopar bestämmelserna i 1952 års ändrade konvention om skydd vid havandeskap och barnsbörd,

har beslutat anta vissa förslag om nattarbete, en fråga som utgör den fjärde punkten på mötets dagordning,

har fastställt att dessa förslag skall ta formen av en internationell konvention, och

antar denna dag, den 26 juni 1990 följande konvention, som kan kallas 1990 års konvention om nattarbete.

CONVENTION

No 171

concernant le travail de nuit

La Conférence générale de l'Organisation internationale du Travail,

Convoquée à Genève par le Conseil d'administration du Bureau international du Travail, et s'y étant réunie le 6 juin 1990, en sa soixante-dix-septième session;

Notant les dispositions des conventions et recommandations internationales du travail visant le travail de nuit des enfants et des adolescents, notamment celles de la convention et de la recommandation sur le travail de nuit des adolescents (travaux non industriels), 1946, de la convention sur le travail de nuit des enfants (industrie) (révisée), 1948, et de la recommandation sur le travail de nuit des enfants et des jeunes gens (agriculture), 1921;

Notant les dispositions des conventions et recommandations internationales du travail visant le travail de nuit des femmes, notamment celles de la convention sur le travail de nuit (femmes) (révisée), 1948, et de son protocole de 1990, de la recommandation sur le travail de nuit des femmes (agriculture), 1921, ainsi que le paragraphe 5 de la recommandation sur la protection de la maternité, 1952;

Notant les dispositions de la convention sur la discrimination (emploi et profession), 1958;

Notant les dispositions de la convention sur la protection de la maternité (révisée), 1952;

Après avoir décidé d'adopter diverses propositions relatives au travail de nuit, question qui constitue le quatrième point à l'ordre du jour de la session;

Après avoir décidé que ces propositions prendraient la forme d'une convention internationale,

adopte, ce vingt-sixième jour de juin mil neuf cent quatre-vingt-dix, la convention ci-après, qui sera dénommée Convention sur le travail de nuit, 1990:

Artikel 1

I denna konvention:

a) avser uttrycket ”nattarbete” allt arbete som utförs under en period på minst sju sammanhängande timmar, inkl. intervallet från midnatt till kl. 05.00. Perioden skall fastställas av behörig myndighet efter samråd med de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna eller genom kollektivavtal;

b) avser uttrycket ”nattarbetare” en arbetstagare med arbete som fordrar att det arbetas på natten ett avsevärt antal timmar utöver en angiven gräns. Denna gräns skall fastställas av behörig myndighet efter samråd med de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna eller genom kollektivavtal.

Artikel 2

1. Denna konvention äger tillämpning på alla arbetstagare med undantag för dem som är anställda inom jordbruk, boskapsskötsel, fiske, sjöfart och transport på insjöar och floder.

2. En medlemsstat, som ratificerar denna konvention, kan, efter samråd med berörda representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer, helt eller delvis undanta begränsade kategorier arbetstagare, om tillämpning av konventionen på dem skulle vålla särskilda problem av betydande slag.

3. En medlemsstat som begagnar sig av den möjligheten som lämnas i punkt 2 i denna artikel, skall i sina rapporter om tillämpningen av konventionen enligt artikel 22 i Internationella arbetsorganisationens stadga ange vilka kategorier arbetstagare som undantagits och orsakerna till dessa undantag. Medlemsstaten skall också beskriva alla de åtgärder som vidtagits i syfte att successivt utsträcka konventionens bestämmelser till berörda arbetstagare.

Artikel 3

1. Särskilda åtgärder, vilka erfordras på grund av nattarbetets speciella karaktär och vilka åtminstone skall inbegripa dem som nämns i artiklarna 4—10, skall vidtas för att skydda nattarbetares hälsa, bistå dem i familje- och sociala frågor, ge möjlighet till yrkesmässig avancemang och för att kompensera dem

Article 1

Aux fins de la présente convention:

a) les termes ”travail de nuit” désignent tout travail effectué au cours d’une période d’au moins sept heures consécutives comprenant l’intervalle entre minuit et 5 heures du matin, à déterminer par l’autorité compétente après consultation des organisations les plus représentatives des employeurs et des travailleurs ou par voie de conventions collectives;

b) les termes ”travailleur de nuit” désignent un travailleur salarié dont le travail requiert la réalisation d’heures de travail de nuit en nombre substantiel, supérieur à un seuil donné. Ce seuil sera fixé par l’autorité compétente après consultation des organisations les plus représentatives des employeurs et des travailleurs ou par voie de conventions collectives.

Article 2

1. La présente convention s’applique à tous les travailleurs salariés, à l’exception de ceux qui sont occupés dans l’agriculture, l’élevage, la pêche, les transports maritimes et la navigation intérieure.

2. Un Membre qui ratifie la convention peut, après consultation des organisations représentatives des employeurs et des travailleurs intéressés, exclure totalement ou partiellement de son champ d’application certaines catégories limitées de travailleurs lorsque la mise en œuvre de la convention à leur égard soulève des problèmes spécifiques et d’une importance particulière.

3. Tout Membre qui se prévaut de la possibilité offerte au paragraphe précédent doit, dans les rapports sur l’application de la convention présentés au titre de l’article 22 de la Constitution de l’Organisation internationale du Travail, indiquer toute catégorie particulière de travailleurs ainsi exclue et les motifs de l’exclusion. Il doit aussi signaler toute mesure prise en vue d’étendre progressivement aux travailleurs concernés les dispositions de la convention.

Article 3

1. Les mesures spécifiques exigées par la nature du travail de nuit, qui comprendront au minimum celles mentionnées aux articles 4 à 10 ci-après, doivent être prises en faveur des travailleurs de nuit en vue de protéger leur santé, de leur faciliter l’exercice de leurs responsabilités familiales et sociales, de leur assu-

på lämpligt sätt. Sådana åtgärder skall också vidtas på områden som rör arbetarskydd och skydd vid havandeskap och barnsbörd för alla arbetstagare som utför nattarbete.

2. De åtgärder som nämns i punkt 1 ovan kan genomföras successivt.

Artikel 4

1. Då arbetstagarna så begär, skall de ha rätt till gratis hälsokontroll och till rådgivning om hur hälsoproblem i samband med deras arbete kan reduceras eller undvikas:

a) innan de påbörjar en anställning som nattarbetare,

b) vid regelbundna intervaller under sådan anställning,

c) om de får problem med sin hälsa under sådan anställning vilka inte haft andra orsaker än att de utfört nattarbete.

2. Om hälsokontrollen inte pekar på olämplighet för nattarbete får resultaten inte delges andra utan arbetstagarnas samtycke och får inte användas till skada för dem.

Artikel 5

Arbetstagare som utför nattarbete skall ha tillgång till lämplig första-hjälpen-utrustning, inkl. arrangemang som gör att sådana arbetstagare snabbt kan komma under lämplig behandling då så är nödvändigt.

Artikel 6

Nattarbetare som av hälsoskäl förklarats olämpliga för nattarbete skall då det är praktiskt möjligt överföras till ett liknande jobb som än lämpligt för dem.

2. Om överföring till ett sådant jobb inte är möjligt, skall dessa arbetstagare erhålla samma förmåner som andra arbetstagare som inte är i stånd att arbeta eller erhålla arbete.

3. En nattarbetare som förklarats temporärt olämplig för nattarbete skall åtnjuta samma skydd mot avsked eller uppsägning som andra arbetstagare som är förhindrade att arbeta av hälsoskäl.

rer des chances de développement de carrière et de leur accorder les compensations appropriées, De telles mesures doivent également être prises sur le plan de la sécurité et de la protection de la maternité en faveur de tous ceux qui effectuent un travail de nuit.

2. Les mesures visées au paragraphe qui précède pourront être appliquées progressivement.

Article 4

1. A leur demande, les travailleurs auront le droit d'obtenir sans frais une évaluation de leur état de santé et de recevoir des conseils sur la façon de réduire ou d'éviter les problèmes de santé associés à leur travail:

a) avant d'être affectés comme travailleurs de nuit;

b) à intervalles réguliers au cours de cette affectation;

c) s'ils éprouvent au cours de cette affectation des problèmes de santé qui ne sont pas dus à des facteurs autres que le travail de nuit.

2. Sauf pour ce qui est de la constatation de l'inaptitude au travail de nuit, le contenu de ces évaluations ne doit pas être transmis à des tiers sans l'accord des travailleurs ni utilisé à leur détriment.

Article 5

Des moyens adéquats de premiers secours doivent être mis à la disposition des travailleurs qui effectuent un travail de nuit, y compris des arrangements permettant qu'en cas de besoin ces travailleurs puissent être rapidement dirigés vers un endroit où ils pourront recevoir les soins appropriés.

Article 6

1. Les travailleurs de nuit qui, pour des raisons de santé, sont certifiés inaptes au travail de nuit doivent être transférés, chaque fois que cela est réalisable, à un poste similaire auquel ils sont aptes.

2. Lorsqu'un transfert à un tel poste n'est pas réalisable, ces travailleurs doivent bénéficier des mêmes prestations que les autres travailleurs qui sont dans l'incapacité de travailler ou d'obtenir un emploi.

3. Un travailleur de nuit certifié temporairement inapte au travail de nuit doit recevoir la même protection en matière de licenciement et de préavis de licenciement que les autres travailleurs qui sont empêchés de travailler pour des raisons de santé.

Artikel 7

1. Åtgärder skall vidtas för att se till att det finns ett alternativ till nattarbete för kvinnliga arbetstagare som annars skulle anmodas att utföra sådant arbete

a) före och efter barnsbörd, under en period på minst 16 veckor, varav minst 8 veckor före den förväntade dagen för nedkomsten,

b) andra tilläggsperioder när det föreligger läkarintyg som fastställer att det är nödvändigt för moderns eller barnets hälsa:

i) under havandeskap,

ii) under en angiven tid, utöver den period efter barnsbörd som fastställts enligt underpunkt a) ovan, vars längd skall bestämmas av berörd myndighet efter samråd med de mest representativa arbetsgivare- och arbetstagarorganisationerna.

2. De åtgärder som åsyftas i punkt 1 i denna artikel kan inbegripa överföring till arbete på dagtid om så är möjligt, utgivande av socialförsäkringsförmåner eller en förlängning av moderskapsledigheten.

3. Under de perioder som avses i punkt 1 i denna artikel

a) får en kvinnlig arbetstagare inte avskedas eller sägas upp annat än på saklig grund som inte har samband med havandeskapet eller barnsbörden;

b) skall den kvinnliga arbetstagarens inkomst bibehållas på en nivå som är tillräcklig för hennes och hennes barns underhåll i överensstämmelse med en rimlig levnadsstandard. Detta bibehållande av inkomsten kan tillgodoses genom vilken som helst av de åtgärder som uppräknas i punkt 2 i denna artikel, genom andra lämpliga åtgärder eller genom en kombination av dessa åtgärder;

c) skall en kvinnlig arbetstagare inte förlora de förmåner med hänsyn till ställning, tjänsteålder och möjlighet till befordran som kan vara förknippade med hennes ordinarie anställning som nattarbetare.

4. Bestämmelserna i denna artikel får inte medföra en minskning av det skydd och de förmåner som är förenade med moderskapsledighet.

Artikel 8

Ersättning till nattarbetare i form av arbetstid, lön eller liknande förmåner skall inne-

Article 7

1. Des mesures doivent être prises pour assurer qu'une alternative au travail de nuit existe pour les travailleuses qui, sans cela, seraient appelées à accomplir un tel travail:

a) avant et après la naissance d'un enfant, pendant une période d'au moins seize semaines, dont au moins huit avant la date présumée de l'accouchement;

b) sur présentation d'un certificat médical qui en atteste la nécessité pour la santé de la mère ou de l'enfant, pendant d'autres périodes se situant:

i) au cours de la grossesse;

ii) durant un laps de temps au-delà de la période après la naissance d'un enfant fixée conformément à l'alinéa a) ci-dessus, dont la durée sera déterminée par l'autorité compétente après consultation des organisations les plus représentatives des employeurs et des travailleurs.

2. Les mesures visées au paragraphe 1 ci-dessus peuvent comporter le transfert à un travail de jour lorsque cela est possible, l'octroi de prestations de sécurité sociale ou une prolongation du congé de maternité.

3. Au cours des périodes mentionnées au paragraphe 1 ci-dessus:

a) une travailleuse ne pourra pas être licenciée ni recevoir un préavis de licenciement, sauf s'il existe de justes motifs sans rapport avec la grossesse ou l'accouchement;

b) le revenu de la travailleuse devra être maintenu à un niveau suffisant pour pourvoir à son entretien et à celui de son enfant dans des conditions de vie convenables. Le maintien de ce revenu pourra être assuré par l'une ou l'autre des mesures visées au paragraphe 2 ci-dessus, par d'autres mesures appropriés ou par une combinaison de ces mesures;

c) la travailleuse ne perdra pas les avantages en matière de grade, d'ancienneté et de possibilités d'avancement qui peuvent être liés au poste de travail de nuit qu'elle occupe normalement.

4. Les dispositions du présent article ne doivent pas avoir pour effet de réduire la protection et les avantages liés au congé de maternité.

Article 8

Les compensations accordées aux travailleurs de nuit en matière de durée du travail, de

bära ett erkännande av nattarbetets beskaffenhet.

Artikel 9

Lämplig social service skall tillhandahållas åt nattarbetare och, om nödvändigt, åt arbetstagarare som utför nattarbete.

Artikel 10

1. Innan arbetstidsscheman införs som kräver nattjänstgöring skall arbetsgivaren samråda med berörda arbetstagarrepresentanter beträffande detaljerna i sådana scheman och beträffande de organisationsformer av nattarbete som är bäst lämpade för företaget och dess personal liksom beträffande erforderlig företagshälsovård och social service. I företag som har nattarbetare anställda skall sådant samråd äga rum regelbundet.

2. I denna artikel förstås med uttrycket "arbetstagarrepresentanter" personer som erkänns som sådana i nationell lagstiftning eller praxis, enligt 1971 års konvention om arbetstagarnas representanter.

Artikel 11

1. Bestämmelserna i denna konvention kan genomföras genom lagar eller föreskrifter, kollektivavtal, skiljedomsförfarande eller domstolsbeslut, en kombination av dessa förfaranden eller på annat lämpligt sätt i enlighet med nationella förhållanden och praxis. I den mån de inte har genomförts på annat sätt, skall de genomföras genom lag eller föreskrifter.

2. Om bestämmelserna i denna konvention genomförs genom lagar eller föreskrifter, skall dessa föregås av samråd med de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna.

Artikel 12

De officiella ratifikationerna av denna konvention skall sändas till internationella arbetsbyråns generaldirektör för registrering.

Artikel 13

1. Denna konvention är bindande endast för de medlemmar av Internationella arbetsorgani-

salair ou d'avantages similaires doivent reconnaître la nature du travail de nuit.

Article 9

Des services sociaux appropriés doivent être prévus pour les travailleurs de nuit et, lorsque cela est nécessaire, pour les travailleurs qui effectuent du travail de nuit.

Article 10

1. Avant d'introduire des horaires de travail exigeant les services de travailleurs de nuit, l'employeur doit consulter les représentants des travailleurs intéressés sur les détails de ces horaires, sur les formes d'organisation du travail de nuit les mieux adaptées à l'établissement et à son personnel ainsi que sur les mesures requises en matière de santé au travail et de services sociaux. Dans les établissements qui emploient des travailleurs de nuit, de telles consultations doivent avoir lieu régulièrement.

2. Aux fins du présent article, les termes "représentants des travailleurs" désignent des personnes reconnues comme telles par la législation ou la pratique nationale selon la convention concernant les représentants des travailleurs, 1971.

Article 11

1. Les dispositions de la présente convention peuvent être mises en œuvre par voie de législation, de conventions collectives, de décisions arbitrales ou judiciaires, par une combinaison de ces moyens ou de toute autre manière appropriée aux conditions et à la pratique nationales. Elles doivent être appliquées par voie de législation dans la mesure où elles ne l'ont pas été par d'autres moyens.

2. Lorsque les dispositions de la convention sont appliquées par voie de législation, les organisations les plus représentatives des employeurs et des travailleurs doivent être préalablement consultées.

Article 12

Les ratifications formelles de la présente convention seront communiquées au Directeur général du Bureau international du Travail et par lui enregistrées.

Article 13

1. La présente convention ne liera que les Membres de l'Organisation internationale du

sationen vilkas ratifikationer har registrerats hos generaldirektören.

2. Konventionen träder i kraft tolv månader efter det att ratifikationen från två medlemsstater har registrerats hos generaldirektören.

3. Därefter träder konventionen i kraft för varje medlemsstat tolv månader efter den dag då dess ratifikation har registrerats.

Artikel 14

1. En medlemsstat som har ratificerat denna konvention kan, sedan tio år förflutit från den dag då konventionen först trädde i kraft, säga upp den genom en skrivelse som sänds till internationella arbetsbyråns generaldirektör för registrering. Uppsägningen får verkan först ett år efter det att den har registrerats.

2. Varje medlemsstat, som har ratificerat denna konvention och som inte inom ett år efter utgången av den i föregående punkt nämnda tioårsperioden utnyttjar sin rätt till uppsägning enligt denna artikel, är bunden under ytterligare en tioårsperiod och kan därefter, på de i denna artikel föreskrivna villkoren, säga upp konventionen vid utgången av varje tioårsperiod.

Artikel 15

1. Internationella arbetsbyråns generaldirektör skall underrätta samtliga medlemmar av Internationella arbetsorganisationen om registreringen av alla ratifikationer och uppsägningar som han har tagit emot från organisationens medlemmar.

2. När generaldirektören underrättar organisationens medlemmar om registreringen av den andra ratifikationen i ordningen som han har tagit emot, skall han fästa medlemmarnas uppmärksamhet på den dag då konventionen träder i kraft.

Artikel 16

Internationella arbetsbyråns generaldirektör skall, för registrering enligt artikel 102 i Förenta Nationernas stadga, lämna Förenta Nationernas generalsekreterare fullständiga upplysningar om samtliga ratifikationer och uppsägningar som har registrerats enligt bestämmelserna i föregående artiklar.

Travail dont la ratification aura été enregistrée par le Directeur général.

2. Elle entrera en vigueur douze mois après que les ratifications de deux Membres auront été enregistrées par le Directeur général.

3. Par la suite, cette convention entrera en vigueur pour chaque Membre douze mois après la date où sa ratification aura été enregistrée.

Article 14

1. Tout Membre ayant ratifié la présente convention peut la dénoncer à l'expiration d'une période de dix années après la date de la mise en vigueur initiale de la convention, par un acte communiqué au Directeur général du Bureau international du Travail et par lui enregistré. La dénonciation ne prendra effet qu'une année après avoir été enregistrée.

2. Tout Membre ayant ratifié la présente convention qui, dans le délai d'une année après l'expiration de la période de dix années mentionnée au paragraphe précédent, ne fera pas usage de la faculté de dénonciation prévue par le présent article sera lié pour une nouvelle période de dix années et, par la suite, pourra dénoncer la présente convention à l'expiration de chaque période de dix années dans les conditions prévues au présent article.

Article 15

1. Le Directeur général du Bureau international du Travail notifiera à tous les Membres de l'Organisation internationale du Travail l'enregistrement de toutes les ratifications et dénonciations qui lui seront communiquées par les Membres de l'Organisation.

2. En notifiant aux Membres de l'Organisation l'enregistrement de la deuxième ratification qui lui aura été communiquée, le Directeur général appellera l'attention des Membres de l'Organisation sur la date à laquelle la présente convention entrera en vigueur.

Article 16

Le Directeur général du Bureau international du Travail communiquera au Secrétaire général des Nations Unies, aux fins d'enregistrement, conformément à l'article 102 de la Charte des Nations Unies, des renseignements complets au sujet de toutes ratifications et de tous actes de dénonciation qu'il aura enregistrés conformément aux articles précédents.

Artikel 17

När internationella arbetsbyråns styrelse anser att det behövs, skall den lämna Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens en redogörelse för denna konventions tillämpning och undersöka om det finns anledning att föra upp frågan om revidering av konventionen, helt eller delvis, på konferensens dagordning.

Artikel 18

1. Om konferensen antar en ny konvention, varigenom denna konvention helt eller delvis revideras, och den nya konventionen inte föreskriver annat,

a) skall en medlemsstats ratifikation av den nya konventionen, utan hinder av bestämmelserna i artikel 14 ovan, anses medföra omedelbar uppsägning av denna konvention, om och när den nya konventionen trätt i kraft;

b) skall, från den dag då den nya konventionen träder i kraft, denna konvention inte längre kunna ratificeras av medlemsstaterna.

2. Denna konvention skall likväl förbli gällande till form och innehåll för de medlemsstater som har ratificerat den men inte har ratificerat den nya konvention varigenom den revideras.

Artikel 19

De engelska och franska versionerna av denna konventionstext har lika giltighet.

Article 17

Chaque fois qu'il le jugera nécessaire, le Conseil d'administration du Bureau international du Travail présentera à la Conférence générale un rapport sur l'application de la présente convention et examinera s'il y a lieu d'inscrire à l'ordre du jour de la Conférence la question de sa révision totale ou partielle.

Article 18

1. Au cas où la Conférence adopterait une nouvelle convention portant révision totale ou partielle de la présente convention, et à moins que la nouvelle convention ne dispose autrement:

a) la ratification par un Membre de la nouvelle convention portant révision entraînerait de plein droit, nonobstant l'article 14 ci-dessus, dénonciation immédiate de la présente convention, sous réserve que la nouvelle convention portant révision soit entrée en vigueur;

b) à partir de la date de l'entrée en vigueur de la nouvelle convention portant révision, la présente convention cesserait d'être ouverte à la ratification des Membres.

2. La présente convention demeurerait en tout cas en vigueur dans sa forme et teneur pour les Membres qui l'auraient ratifiée et qui ne ratifieraient pas la convention portant révision.

Article 19

Les versions française et anglaise du texte de la présente convention font également foi.

*(Svensk översättning)**Bilaga 4***REKOMMENDATION****(nr 178)****om nattarbete**

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

som har sammankallats till Genève av styrelsen för internationella arbetsbyrå och samlats där den 6 juni 1990 till sitt 77:e möte,

har beslutat anta vissa förslag om nattarbete, en fråga som utgör den fjärde punkten på mötets dagordning,

har fastställt att dessa förslag skall ta formen av en rekommendation som kompletterar 1990 års konvention om nattarbete, och

antar denna dag, den 26 juni 1990 följande rekommendation som kan kallas 1990 års rekommendation om nattarbete.

I. ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

1. I denna rekommendation:

a) avser uttrycket "nattarbete" allt arbete som utförs under en period på minst sju sammanhängande timmar, inkl. intervallet från midnatt till kl. 05.00. Perioden skall fastställas av behörig myndighet efter samråd med de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna eller genom kollektivavtal;

b) avser uttrycket "nattarbetare" en arbetstagar med arbete som fordrar att det arbetas på natten ett avsevärt antal timmar utöver en angiven gräns. Denna gräns skall fastställas av behörig myndighet efter samråd med de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna eller genom kollektivavtal.

RECOMMANDATION**No 178****concernant le travail de nuit**

La Conférence générale de l'Organisation internationale du Travail,

Convoquée à Genève par le Conseil d'administration du Bureau international du Travail, et s'y étant réunie le 6 juin 1990, en sa soixante-dix-septième session;

Après avoir décidé d'adopter diverses propositions relatives au travail de nuit, question qui constitue le quatrième point à l'ordre du jour de la session;

Après avoir décidé que ces propositions prendraient la forme d'une recommandation complétant la convention sur le travail de nuit, 1990,

adopte, ce vingt-sixième jour de juin mil neuf cent quatre-vingt-dix, la recommandation ci-après, qui sera dénommée recommandation sur le travail de nuit, 1990.

I. DISPOSITIONS GÉNÉRALES

1. Aux fins de la présente recommandation:

a) les termes "travail de nuit" désignent tout travail effectué au cours d'une période d'au moins sept heures consécutives comprenant l'intervalle entre minuit et 5 heures du matin, à déterminer par l'autorité compétente après consultation des organisations les plus représentatives des employeurs et des travailleurs ou par voie de conventions collectives;

b) les termes "travailleur de nuit" désignent un travailleur salarié dont le travail requiert la réalisation d'heures de travail de nuit en nombre substantiel, supérieur à un seuil donné. Ce seuil sera fixé par l'autorité compétente après consultation des organisations les plus représentatives des employeurs et des travailleurs ou par voie de conventions collectives.

2. Denna rekommendation äger tillämpning på alla arbetstagare med undantag för dem som är anställda inom jordbruk, boskapsskötsel, fiske, sjöfart och transport på insjöar och floder.

3. (1) Bestämmelserna i denna rekommendation kan genomföras genom lagar eller föreskrifter, kollektivavtal, skiljedomsförfarande eller domstolsbeslut, en kombination av dessa förfaranden eller på annat lämpligt sätt i enlighet med nationella förhållanden och praxis.

I den mån de inte har genomförts på annat sätt bör de genomföras genom lag eller föreskrifter.

(2) Om bestämmelserna i denna rekommendation genomförs genom lagar eller föreskrifter, bör dessa föregås av samråd med de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna.

II. ARBETSTIDER OCH VILOPERIODER

4. (1) Normal arbetstid för nattarbetare bör inte överskrida åtta timmar under en 24-timmarsperiod då de utför nattarbete, bortsett från när arbetet omfattar väsentliga perioder med ren närvaro eller beredskap, när alternativa arbetscheman ger arbetstagarna minst lika gott skydd under olika perioder eller när kollektivavtal eller i brist på sådana, behörig myndighet medgett att särskilda förhållanden råder.

(2) Normal arbetstid för nattarbetare bör allmänt i genomsnitt vara kortare än och i varje fall i genomsnitt inte överskrida arbetstiden för arbetstagare som utför samma arbete med samma krav i samma bransch eller företag på dagtid.

(3) Nattarbetare bör i minst samma utsträckning som andra arbetstagare åtnjuta fördelarna av allmänna åtgärder för minskning av den normala veckoarbetstiden och ökning av antalet dagar med betald ledighet.

5. (1) Arbetet bör organiseras så att övertid för nattarbetare så långt möjligt undviks före

La recommandation s'applique à tous les travailleurs salariés, à l'exception de ceux qui sont occupés dans l'agriculture, l'élevage, la pêche, les transports maritimes et la navigation intérieure.

3. (1) Les dispositions de la recommandation pourront être mises en œuvre par voie de législation, de conventions collectives, de décisions arbitrales ou judiciaires, par une combinaison de ces moyens ou de toute autre manière appropriée aux conditions et à la pratique nationales. Elles devraient être appliquées par voie de législation dans la mesure où elles ne l'auraient pas été par d'autres moyens.

(2) Lorsque les dispositions de la recommandation sont appliquées par voie de législation, les organisations les plus représentatives des employeurs et des travailleurs devraient être préalablement consultées.

II. DURÉE DU TRAVAIL ET PÉRIODES DE REPOS

4. (1) La durée normale du travail des travailleurs de nuit ne devrait pas comporter plus de huit heures au cours de toute période de 24 heures pendant laquelle ils effectuent du travail de nuit, sauf lorsque leur travail inclut d'importantes périodes de simple présence, d'attente ou de disponibilité, lorsque des horaires de travail d'un autre type donnent aux travailleurs une protection au moins équivalente au cours de périodes différentes ou encore lors de circonstances exceptionnelles reconnues par les conventions collectives ou à défaut par l'autorité compétente.

(2) La durée normale du travail des travailleurs de nuit devrait être généralement inférieure en moyenne, et n'être en aucun cas supérieure en moyenne, à celle des travailleurs effectuant de jour le même travail selon les mêmes exigences dans la branche d'activité ou l'entreprise concernée,

(3) Les travailleurs de nuit devraient bénéficier au moins dans la même mesure que les autres travailleurs des mesures générales visant à la réduction de la durée hebdomadaire normale de travail et à l'augmentation du nombre de jours de congé payé.

5. (1) Le travail devrait être organisé de façon à éviter, dans toute la mesure du possi-

eller efter en arbetsperiod som omfattar nattarbete.

(2) I yrken som medför särskilda risker eller stark fysisk eller psykisk påfrestning bör ingen övertid utföras av nattarbetare före eller efter en arbetsperiod som omfattar nattarbete, utom i fall av force majeure eller vid olycka eller överhängande fara för olycka.

6. Om skiftarbete omfattar nattarbete

(a) bör i intet fall två sammanhängande fulla skift utföras, utom i fall av force majeure eller vid olycka eller överhängande fara för olycka.

(b) bör en vilotid på minst 11 timmar mellan två skift garanteras så långt det är möjligt.

7. Arbetsperioder som omfattar nattarbete bör inkludera en rast eller raster för att arbetstagarna skall kunna vila och äta. Förläggningen av dessa raster och deras totala längd bör beakta de krav som ställs på arbetstagarna genom nattarbetets karaktär.

III. EKONOMISK ERSÄTTNING

8. (1) Nattarbete bör i allmänhet föranleda lämplig ekonomisk ersättning. Sådan ersättning bör vara i tillägg till den lön som betalas för samma arbete med samma krav utfört på dagtid och

a) bör respektera principen om lika lön för män och kvinnor för lika arbete eller för arbete av lika värde och

b) kan genom avtal omvandlas till förkortad arbetstid.

2) När sådan ersättning fastställs, må hänsyn tas till den förkortade arbetstidens omfattning.

9. När ekonomisk ersättning för nattarbete är en normal del av en nattarbetares lön, bör den inkluderas vid beräkningen av ersättning vid semester, officiella helgdagar och annan frånvaro med lön liksom vid fastställandet av socialförsäkringsavgifter och -förmåner.

ble, que les travailleurs de nuit accomplissent des heures supplémentaires avant ou après une période journalière de travail comportant du travail de nuit.

(2) Dans les occupations comportant des risques particuliers ou une tension physique ou mentale importante, les travailleurs de nuit ne devraient effectuer aucune heure supplémentaire avant ou après une période journalière de travail comportant du travail de nuit, sauf en cas de force majeure ou en cas d'accident survenu ou imminent.

6. Lorsque le travail par équipes comporte du travail de nuit;

a) deux postes consécutifs à plein temps ne devraient en aucun cas être effectués, sauf en cas de force majeure ou en cas d'accident survenu ou imminent;

b) une période de repos d'au moins onze heures devrait être garantie dans toute la mesure du possible entre deux postes.

7. Les périodes journalières de travail comportant du travail de nuit devraient comporter une ou plusieurs pauses permettant aux travailleurs de se reposer et de s'alimenter. L'aménagement et la durée totale de ces pauses devraient tenir compte des exigences que la nature du travail de nuit comporte pour les travailleurs.

III. COMPENSATION PÉCUNIAIRE

8. (1) Le travail de nuit devrait généralement donner lieu à une compensation pécuniaire appropriée. Cette compensation devrait s'ajouter au salaire versé pour un travail identique effectué selon les mêmes exigences de jour et:

a) devrait respecter le principe de l'égalité de rémunération entre hommes et femmes pour un travail identique ou de valeur égale;

b) pourrait, par voie d'accord, être convertie en temps libre.

(2) Pour déterminer une telle compensation, la mesure dans laquelle la durée du travail aura été réduite peut être prise en considération.

9. Lorsque la compensation pécuniaire pour travail de nuit constitue un élément habituel des gains du travailleur de nuit, elle devrait être incluse dans le calcul de la rémunération des congés annuels payés, des jours fériés payés et des autres absences normalement payées ainsi que dans la fixation des cotisations et des prestations de sécurité sociale.

IV. ARBETARSKYDD

10. Arbetsgivare och berörda arbetstagarrepresentanter bör kunna rådfråga företagshälsovården, där sådan finns, om konsekvenserna av olika former av organisation av nattarbetet, i synnerhet när detta utförs av roterande arbetslag.

11. När nattarbetares arbetsuppgifter fastställs, bör hänsyn tas till nattarbetets karaktär och till effekter av miljöfaktorer och form av arbetsorganisation. Särskild uppmärksamhet bör ägnas sådana faktorer som giftiga ämnen, buller, vibrationer och ljusförhållanden och till sådan form av arbetsorganisation som medför tung fysisk eller psykisk påfrestning. Ackumulerade effekter av sådana faktorer och former av arbetsorganisation bör undvikas eller reduceras.

12. Arbetsgivaren bör vidta nödvändiga åtgärder för att upprätthålla samma nivå på arbetarskyddet under nattarbete som under dagen, och så långt möjligt, särskilt undvika att arbetstagarerna isoleras.

V. SOCIAL SERVICE

13. Åtgärder bör vidtas för att begränsa eller reducera nattarbetares restid mellan bostad och arbetsplats för att undvika eller reducera ytterligare resekostnader för dem och för att förbättra deras trygghet då de reser om natten. Sådana åtgärder kan omfatta:

a) samordning mellan tidpunkterna för början och slut på de arbetsperioder som inkluderar nattarbete och tidtabellen för de lokala offentliga transportmedlen,

b) arbetsgivarens tillhandahållande av kollektiva transportmedel för nattarbetare när offentliga inte finns,

c) hjälp till nattarbetare att skaffa lämpliga transportmedel,

d) betalning av lämplig ersättning för förhöjda resekostnader,

IV. SECURITÉ ET SANTÉ

10. Les employeurs et les représentants des travailleurs intéressés devraient pouvoir consulter les services de santé au travail, là où il en existe, sur les conséquences des différentes formes d'aménagement du travail de nuit, en particulier lorsque celui-ci est effectué par des équipes alternantes.

11. En fixant le contenu des tâches assignées aux travailleurs de nuit, il devrait être tenu compte de la nature du travail de nuit ainsi que des effets des facteurs d'environnement et des formes d'organisation du travail. Une attention spéciale devrait être accordée à des facteurs tels que les substances toxiques, le bruit, les vibrations et les niveaux d'éclairage ainsi qu'aux formes d'organisation du travail entraînant une tension physique ou mentale importante. Les effets cumulés de ces facteurs et de ces formes d'organisation du travail devraient être évités ou réduits.

12. L'employeur devrait prendre les mesures nécessaires pour maintenir pendant le travail de nuit le même niveau de protection contre les risques professionnels que pendant le reste de la journée, notamment en évitant dans toute la mesure du possible l'isolement des travailleurs.

V. SERVICE SOCIAUX

13. Des mesures devraient être prises pour limiter ou réduire la durée des déplacements des travailleurs de nuit entre leur résidence et leur lieu de travail, pour leur épargner des frais additionnels de déplacement ou pour les réduire, ainsi que pour améliorer leur sécurité lorsqu'ils se déplacent la nuit. Ces mesures pourraient inclure:

a) la coordination entre les heures de début et de fin des périodes journalières de travail comportant du travail de nuit et les horaires des services locaux de transports publics;

b) la mise à la disposition des travailleurs de nuit, par l'employeur, de moyens de transport collectif lorsque les services de transports publics ne sont pas disponibles;

c) une aide aux travailleurs de nuit pour l'acquisition d'un moyen de transport approprié;

d) le paiement d'une compensation appropriée pour frais additionnels de transport;

e) byggande av bostadskomplex inom rimligt avstånd från arbetsplatsen.

14. Åtgärder bör vidtas för att förbättra nattarbetarens möjlighet till vila. Sådana åtgärder kan omfatta:

(a) rådgivning och, då så är lämpligt, hjälp till nattarbetare att ljudisolera sina bostäder,

(b) utformning och utrustning av bostadskomplex som beaktar behovet att reducera ljudnivån.

15. Lämpligt utrustade vilorum bör finnas tillgängliga för nattarbetare på lämpliga ställen i företaget.

16. Arbetsgivaren bör sörja för att arbetstagarer som utför nattarbete kan skaffa sig mat och dryck. Sådana åtgärder, utformade så att de tillgodoser nattarbetarens behov, kan omfatta:

a) tillgång på mat och dryck som lämpar sig för måltider om natten på lämpliga ställen på arbetsplatsen,

b) tillgång till lokaliteter där och utrustning med vilken arbetstagarer om natten kan laga eller värma upp och äta mat som de haft med sig.

17. Den utsträckning i vilken nattarbete förekommer i lokalsamhället bör vara en av de faktorer som beaktas när beslut fattas om att inrätta barnkrubb eller annan service för tillsyn av barn, om deras lokalisering och deras öppethållandetider.

18. Offentliga myndigheter, andra institutioner och arbetsgivare bör ta vederbörlig hänsyn till de särskilda restriktioner som nattarbete medför när åtgärder utformas för att främja utbildning och omskolning liksom kulturella, sport- eller fritidsaktiviteter för arbetstagarer.

VI. ANDRA ÅTGÄRDER

19. Vid vilken tidpunkt som helst under ett havandeskap, när detta väl är känt, bör kvinnliga nattarbetare som så begär anvisas dagarbete, så långt det är möjligt.

20. Vid skiftarbete bör hänsyn tas till den speciella situation som råder för arbetstagarer

e) la construction de complexes de logement à distance raisonnable du lieu de travail.

14. Des mesures devraient être prises pour améliorer la qualité du repos des travailleurs de nuit. Ces mesures pourraient inclure:

a) des conseils et, lorsque cela est approprié, une aide aux travailleurs de nuit pour l'isolation phonique de leur logement;

b) la conception et l'aménagement de complexes de logement tenant compte de la nécessité de réduire les niveaux sonores.

15. Des installations de repos convenablement équipées devraient être mises à la disposition des travailleurs de nuit à des endroits appropriés de l'établissement.

16. L'employeur devrait prendre les mesures nécessaires pour permettre aux travailleurs effectuant un travail de nuit de se restaurer et de se désaltérer. De telles mesures, conçues de façon à répondre aux besoins des travailleurs de nuit, pourraient inclure:

a) la mise à leur disposition, à des endroits appropriés de l'établissement, d'aliments et de boissons qui se prêtent à être consommés pendant la nuit;

b) l'accès à des installations où les travailleurs puissent, durant la nuit, préparer ou réchauffer et consommer les aliments qu'ils ont apportés.

17. L'ampleur du travail de nuit sur le plan local devrait figurer au nombre des facteurs à prendre en considération lorsqu'on décide d'établir des crèches ou d'autres services destinés à la petite enfance, qu'on choisit leur emplacement et qu'on fixe leurs heures d'ouverture.

18. Les contraintes particulières subies par les travailleurs de nuit devraient être dûment prises en considération par les autorités publiques, d'autres institutions et les employeurs dans le cadre des mesures visant à favoriser la formation et le recyclage ainsi que les activités culturelles, sportives ou récréatives des travailleurs.

VI. AUTRES MESURES

19. A n'importe quel moment de la grossesse et dès que celle-ci est connue, les travailleuses de nuit qui en font la demande devraient être, dans la mesure où cela est réalisable, affectées à un travail de jour.

20. En cas de travail par équipes, les situations particulières des travailleurs ayant des

med familjeförpliktelser, arbetstagare som genomgår utbildning och äldre arbetstagare när beslut fattas om sammansättningen av nattskiftet.

21. Arbetstagarna bör med skäligt varsel få meddelande om att de måste utföra nattarbete, utom i fall av force majeure eller vid olycka eller överhängande fara för olycka.

22. Åtgärder bör vidtas, när så är lämpligt, för att göra det möjligt för nattarbetare att som andra arbetstagare delta i utbildning och utnyttja betald ledighet för utbildning.

23. (1) Särskild hänsyn bör tas till nattarbetare som fullgjort ett visst antal år av nattarbete när lediga jobb på dagtid uppstår för vilka de har de nödvändiga kvalifikationerna.

(2) Sådana överföringar bör förberedas genom att underlätta nödvändig utbildning av nattarbetare för uppgifter som normalt utförs på dagtid.

24. Särskild hänsyn bör tas till arbetstagare som har tillbringat ett avsevärt antal år som nattarbetare när det gäller möjlighet till frivillig tidig eller stegvis pension när sådana möjligheter finns.

25. Nattarbetare som har uppdrag för en fackförening eller som arbetstagarrepresentant bör som andra arbetstagare som åtar sig sådana uppdrag, kunna utöva detta på skäliga villkor. Behovet att utföra uppdrag som arbetstagarrepresentant bör beaktas när beslut fattas om att anvisa arbetstagarrepresentanter nattarbete.

26. Statistiken över nattarbete bör förbättras och mer studier bedrivs över konsekvenserna av olika organisationsformer av nattarbete, i synnerhet sådant som utförs inom ramen för system med skift.

27. När så är möjligt bör vetenskapliga och tekniska framsteg och innovationer beträffande arbetsorganisation utnyttjas för att begränsa tillgripandet av nattarbete.

responsabilités familiales, des travailleurs suivant une formation et des travailleurs âgés devraient être prises en considération lorsqu'on décide de la composition des équipes de nuit.

21. Sauf en cas de force majeure ou en cas d'accident survenu ou imminent, les travailleurs devraient être avertis avec un délai raisonnable qu'ils auront à effectuer du travail de nuit.

22. Des mesures devraient être prises, le cas échéant, pour permettre aux travailleurs de nuit de bénéficier, comme les autres travailleurs, de possibilités de formation, y compris du congé-éducation payé.

23. (1) Les travailleurs de nuit justifiant d'un nombre déterminé d'années de travail de nuit devraient faire l'objet d'une attention spéciale en ce qui concerne l'affectation à des postes de jour qui seraient vacants et pour lesquels ils auraient les qualifications nécessaires.

(2) Ces mutations devraient être préparées en facilitant, lorsque cela est nécessaire, la formation des travailleurs de nuit aux tâches normalement effectuées pendant la journée.

24. Les travailleurs qui ont accompli un nombre important d'années comme travailleurs de nuit devraient faire l'objet d'une attention spéciale en ce qui concerne les possibilités de retraite anticipée ou progressive sur une base volontaire, lorsque de telles possibilités existent.

25. Les travailleurs de nuit qui exercent une fonction syndicale ou de représentation des travailleurs devraient, comme les autres travailleurs assumant cette fonction, avoir la possibilité de l'exercer dans des conditions appropriées. Lorsque les décisions concernent l'affectation des représentants des travailleurs à un travail de nuit sont prises, il devrait être tenu compte de la nécessité où ils se trouvent d'être en mesure d'exercer leurs fonctions,

26. Les statistiques sur le travail de nuit devraient être améliorées et l'étude des effets de différentes formes d'organisation du travail de nuit, notamment de celui effectué dans le cadre du travail par équipes, devrait être intensifiée.

27. Chaque fois que cela est possible, les progrès scientifiques et techniques ainsi que les innovations en matière d'organisation du travail devraient être mis à profit pour limiter le recours au travail de nuit.

*(Svensk översättning)**Bilaga 5***1990 ÅRS PROTOKOLL****till 1948 års konvention om kvinnors nattarbete**

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

som har sammankallats till Genève av styrelsen för internationella arbetsbyrå och samplats där den 6 juni 1990 till sitt 77e möte,

har beslutat anta vissa förslag om nattarbete, en fråga som utgör den fjärde punkten på mötets dagordning,

har fastställt att dessa förslag skall ta formen av ett protokoll till 1948 års konvention om kvinnors nattarbete (ändrad), i det följande åberopad som "konventionen", och

antar denna den tjugosjätte dagen i juni månad 1990 följande protokoll, som kan kallas 1990 års protokoll till 1948 års konvention om kvinnors nattarbete.

Artikel 1

1. (1) Nationella lagar eller föreskrifter, antagna efter samråd med de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna, kan föreskriva att avvikelser från nattperioden, så som den definieras i konventionens artikel 2, och undantag från förbudet mot nattarbete enligt dess artikel 3, kan införas genom beslut av behörig myndighet:

a) i bestämda branscher eller yrken, förutsatt att de representativa organisationerna för berörda arbetsgivare och arbetstagare har ingått ett avtal eller har uttalat sitt samtycke,

b) i ett eller flera enskilda företag som inte omfattas av ett beslut fattat enligt (a) ovan, under förutsättning att:

i) ett avtal har slutits mellan arbetsgivare och

PROTOCOLE**de 1990 relatif a la convention sur le travail de nuit (femmes) (révisée), 1948**

La Conférence générale de l'Organisation internationale du Travail,

Convoquée à Genève par le Conseil d'administration du Bureau international du Travail, et s'y étant réunie le 6 juin 1990, en sa soixante-dix-septième session;

Après avoir décidé d'adopter diverses propositions relatives au travail de nuit, question qui constitue le quatrième point à l'ordre du jour de la session;

Après avoir décidé que ces propositions prendraient la forme d'un protocole relatif à la convention sur le travail de nuit (femmes) (révisée), 1948 (désignée ci-après comme "la convention"),

adopte, ce vingt-sixième jour de juin mil neuf cent quatre-vingt-dix, le protocole ci-après, qui sera dénommé Protocole de 1990 relatif à la convention sur le travail de nuit (femmes) (révisée), 1948.

Article 1

1. (1) La législation nationale, adoptée après consultation des organisations les plus représentatives des employeurs et des travailleurs, peut prévoir que des modifications de la durée de la période de nuit définie à l'article 2 de la convention et des dérogations à l'interdiction du travail de nuit prévue à son article 3 pourront être introduites par décision de l'autorité compétente:

a) dans une branche d'activité ou une profession déterminée, à condition que les organisations représentatives des employeurs et des travailleurs intéressés aient conclu un accord ou aient donné leur accord;

b) dans un ou plusieurs établissements déterminés qui ne sont pas couverts par une décision prise conformément à l'alinéa a), à condition:

i) qu'un accord ait été conclu entre l'em-

berörda arbetstagarrepresentanter i det berörda företaget, och

ii) samråd ägt rum med de representativa organisationerna för arbetsgivare och arbetstagarare i berörd bransch eller berört yrke eller med de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna,

c) i ett enskilt företag som inte omfattas av ett beslut fattat enligt (a) ovan, och är något avtal inte uppnått i enlighet med (b) i ovan, under förutsättning att:

i) samråd ägt rum med representanter för arbetstagararna i företaget förutom med de representativa organisationerna för arbetsgivare och arbetstagarare i berörd bransch eller berört yrke eller med de mest representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna,

ii) ansvarig myndighet har försäkrat sig om att företaget kan lämna tillfredsställande garantier beträffande arbetarskydd, social service och lika behandling för kvinnliga arbetstagarare, och att

iii) den ansvariga myndighetens beslut skall gälla för en bestämd tidsperiod, vilken kan förnyas genom det förfarande som framgår av (i) och (ii) ovan.

(2) I denna punkt avser uttrycket "arbetstagarrepresentanter" personer som erkänns som sådana i nationell lagstiftning eller praxis i enlighet med 1971 års konvention om arbetstagararnas representanter.

2. De lagar och föreskrifter som hänvisas till i punkt 1 skall fastställa under vilka omständigheter sådana avvikelser och undantag kan tillåtas och de villkor som skall gälla för dem.

Artikel 2

1. Det skall vara förbjudet att tillämpa de avvikelser och undantag som tillåts enligt artikel 1 ovan på kvinnliga arbetstagarare under en period före och efter barnsörd på minst 16 veckor, varav minst åtta veckor före den förväntade dagen för nedkomsten. Nationella lagar och föreskrifter kan medge att detta förbud undanröjs på den berörda kvinnliga arbetstagararens uttryckliga begäran under förutsättning att varken hennes eller barnets hälsa utsätts för fara.

ployeur et les représentants des travailleurs dans l'établissement ou l'entreprise dont il s'agit;

ii) que les organisations représentatives des employeurs et des travailleurs de la branche d'activité ou de la profession concernée ou les organisations les plus représentatives des employeurs et des travailleurs aient été consultées;

c) dans un établissement déterminé qui n'est pas couvert par une décision prise conformément à l'alinéa a) et dans lequel un accord n'a pu être conclu conformément à l'alinéa b) i), à condition que:

i) les représentants des travailleurs de l'établissement ou de l'entreprise ainsi que les organisations représentatives des employeurs et des travailleurs de la branche d'activité ou de la profession concernée ou les organisations les plus représentatives des employeurs et des travailleurs aient été consultés;

ii) l'autorité compétente se soit assurée que des garanties adéquates existent dans l'établissement sur le plan de la sécurité et de la santé au travail, des services sociaux et de l'égalité de chances et de traitement pour les travailleuses; et

iii) la décision de l'autorité compétente s'applique pour une période déterminée qui pourra être renouvelée en suivant la procédure prévue aux sous-alinéas i) et ii) ci-dessus.

(2) Aux fins du présent paragraphe, les termes "représentants des travailleurs" désignent les personnes reconnues comme tels par la législation ou la pratique nationale selon la convention concernant les représentants des travailleurs, 1971.

2. La législation nationale visée au paragraphe 1 précisera les circonstances dans lesquelles ces modifications et dérogations peuvent être permises et les conditions auxquelles elles doivent être soumises.

Article 2

1. Il devra être interdit d'appliquer aux travailleuses les modifications et les dérogations permises conformément à l'article 1 ci-dessus pendant une période précédant et suivant l'accouchement; cette période sera de seize semaines au minimum, dont au moins huit avant la date présumée de l'accouchement. La législation nationale pourra permettre la levée de cette interdiction à la demande expresse de la travailleuse concernée, à condition que ni sa santé ni celle de son enfant ne soient mises en danger.

2. Det förbud som förutses i punkt 1 i denna artikel skall också gälla ytterligare perioder för vilka ett läkarintyg företes som fastställer att det är nödvändigt för moderns eller barnets hälsa:

- a) under havandeskap, eller
- b) under en bestämd tidrymd i förlängning av den period efter nedkomsten som fastställts enligt punkt 1 ovan.

3. Under de perioder som avses i punkterna 1 och 2 i denna artikel:

a) får en kvinnlig arbetstagar inte avskedas eller sägas upp annat än på saklig grund som inte har samband med havandeskapet eller barnsörden,

b) skall den kvinnliga arbetstagarens inkomst bibehållas på en nivå som är tillräcklig för hennes och hennes barns underhåll i överensstämmelse med en rimlig levnadsstandard. Detta bibehållande av inkomsten kan tillgodoses genom att hon anvisas arbete på dagtid, genom förlängd moderskapsledighet, socialförsäkringsförmåner eller varje annan lämplig åtgärd, eller genom en kombination av dessa åtgärder.

4. Bestämmelserna i punkterna 1, 2 och 3 i denna artikel får inte medföra en minskning av det skydd och de förmåner som är förenade med moderskapsledighet.

Artikel 3

Information om avvikelser och undantag som införts med stöd av detta protokoll skall lämnas i de rapporter om tillämpningen av konventionen, som avges enligt artikel 22 i Internationella arbetsorganisationens stadga.

Artikel 4

1. En medlemsstat kan ratificera detta protokoll samtidigt med eller när som helst efter ratifikation av konventionen, genom att sända den officiella ratifikationen av protokollet till internationella arbetsbyråns generaldirektör för registrering. Ratifikationen träder i kraft tolv månader efter den dag då den registrerats av generaldirektören. Därefter är konventionen bindande för den berörda medlemsstaten med tillägg av artiklarna 1 till 3 i detta protokoll.

2. Internationella arbetsbyråns generaldirektör skall underrätta samtliga medlemmar av Internationella arbetsorganisationen om regist-

2. Sur présentation d'un certificat médical qui en atteste la nécessité pour la santé de la mère ou de l'enfant, l'interdiction au paragraphe 1 du présent article doit aussi s'appliquer à d'autres périodes se situant:

- a) pendant la grossesse; ou
- b) pendant un laps de temps déterminé prolongeant la période après l'accouchement fixée conformément au paragraphe 1 ci-dessus.

3. Au cours des périodes fixées conformément aux paragraphes 1 et 2 du présent article:

a) une travailleuse ne pourra pas être licenciée ni recevoir un préavis de licenciement, sauf s'il existe de justes motifs sans rapport avec la grossesse ou l'accouchement;

b) le revenu de la travailleuse doit être maintenu à un niveau suffisant pour pourvoir à son entretien et à celui de son enfant dans des conditions de vie convenables. Le maintien de ce revenu peut être assuré par l'affectation à un travail de jour, la prolongation du congé de maternité, l'octroi de prestations de sécurité sociale, par d'autres mesures appropriées ou par une combinaison de ces mesures.

4. Les dispositions des paragraphes 1, 2 et 3 du présent article ne doivent pas avoir pour effet de réduire la protection et les avantages liés au congé de maternité.

Article 3

Des informations sur les modifications et les dérogations introduites conformément au présent protocole devront être fournies dans les rapports sur l'application de la convention soumis en application de l'article 22 de la Constitution de l'Organisation internationale du Travail.

Article 4

1. Un Membre peut ratifier le présent protocole en même temps qu'il ratifie la convention, ou à tout moment après la ratification de celle-ci, en communiquant sa ratification formelle du protocole au Directeur général du Bureau international du Travail aux fins d'enregistrement. Cette ratification prendra effet douze mois après la date où elle aura été enregistrée par le Directeur général. A compter de ce moment, le Membre intéressé sera lié par la convention telle que complétée par les articles 1 à 3 du présent protocole.

2. Le Directeur général du Bureau international du Travail notifiera à tous les Membres de l'Organisation internationale du Travail

reringen av alla ratifikationer av detta protokoll som han har tagit emot från medlemmar som ratificerat konventionen.

3. Internationella arbetsbyråns generaldirektör skall, för registrering enligt artikel 102 i Förenta nationernas stadga, lämna Förenta Nationernas generalsekreterare fullständiga upplysningar om samtliga ratifikationer som har registrerats enligt bestämmelserna i punkt 1 i denna artikel.

Artikel 5

De engelska och franska versionerna av denna protokolltext har lika giltighet.

l'enregistrement de toutes les ratifications du présent protocole qui lui seront communiquées par les parties à la convention.

3. Le Directeur général du Bureau international du Travail communiquera au Secrétaire général des Nations Unies, aux fins d'enregistrement, conformément à l'article 102 de la Charte des Nations Unies, des renseignements complets au sujet de toutes ratifications qu'il aura enregistrées conformément aux dispositions du paragraphe 1 du présent article.

Article 5

Les versions française et anglaise du texte du présent protocole font également foi.